

วท 117485
5178



การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม



อัมพิกา ไชยพะนิง
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวอัมพิกา ไชยพะนิง แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(รศ. ดร.ประภัศร ปรีเอี่ยม)

ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

(ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)

(ดร. ทักษวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

กรรมการ

(ผู้ทรงคุณวุฒิ)

(ดร. ทรวงศักดิ์ จีระสมบัติ)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)

(ผศ. ดร. ภัคดี โพธิ์สิงห์)

กรรมการ

(อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

(รศ. ดร. ยุภาพร ยุภาศ)

คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

(ผศ. ดร. สนิท ตีเมืองชัย)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
- 6 พ.ย. 2558

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ชื่อเรื่อง : การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน

ตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผู้ศึกษา : อัมพิกา ไชยพะนิจ

ปริญญา : รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

ผศ.ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 2558

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) และกรณีพบความแตกต่างใช้การทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.94$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.83$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.79$)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ประชาชนมีส่วนร่วมแตกต่างกันทางสถิติ ที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีการตรวจสอบติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล และให้ประชาชนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด



TITLE : Public Participation in the Administration of the Khwau Sub-District
Administrative Organization, Meuang District, Maha Sarakham Province

AUTHOR : Ms Ampika Chaihanij **DEGREE :** M.P.A. (Public Administration)

ADVISORS : Dr. Songsak Jeerasombat Chairman
Asst. Prof. Dr. Pakdee Phosing Committee

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY, 2015

ABSTRACT

The purposes of the research were to investigate the level of public participation in the administration of the Khwau Sub-District Administrative Organization, Meuang District, Maha Sarakham Province, to compare the public participation in the administration of the Khawu Sub-District Administrative Organization, Meuang District, Maha Sarakham Province regarding gender, age, educational background and occupation, and 3 to find useful suggestions for the administration. The samples were 386 people in the Khwau Sub-District Administrative Organization, Meuang District, Maha Sarakham Province, who were over 17 years old. The instrument was a questionnaire with a .95 reliability index. The statistics used were frequency, percentage, mean, standard deviation, the F-test (One-way ANOVA) and Least Significant Different (LSD).

Results of the research are as follows:

1. The findings showed that the overall participation of people in the administration of the Khwau Sub-District Administrative Organization, Meuang District, Maha Sarakham Province was at a high level ($\bar{X} = 3.85$). The four high rated items of the public participation were decision making ($\bar{X} = 3.94$), public interest ($\bar{X} = 3.83$), operation ($\bar{X} = 3.83$) and evaluation ($\bar{X} = 3.79$).

2. The findings also indicated that the overall participation of people in the administration of the Khwau Sub-District Administrative Organization regarding the different genders, and educational backgrounds was not different at the .05 level of the

statistical significance. Whereas, the participation of people in the administration of the Khwau Sub-District Administrative Organization regarding the different ages, and occupations was different at the .05 level of the statistical significance.

3. In conclusion, the study suggests that people in the community should be provided more opportunity to follow up the budget management and evaluate the project management focusing on the development project.



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ลงได้ด้วยความช่วยเหลือและให้คำแนะนำเป็นอย่างดีจาก ดร.ทรงศักดิ์ จีระสมบัติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.ประภัสสร ปรีเอี่ยม ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ดร.ทัชชววัฒน์ เหล่าสุวรรณ กรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำจนทำให้วิทยานิพนธ์มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ถ่ายทอดความรู้ แนวคิดทฤษฎีด้านรัฐประศาสนศาสตร์และความรู้ด้านอื่น ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยที่ประกอบด้วย นายวิวัฒน์ ศรีแก้ว ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม นางศิริลักษณ์ สรรพอำไพ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกท่าแกม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม และผศ.ดร.ไพศาล วรคำ รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดานายอาทิตย์ ไชยพะนิง มารดานางอุไร ไชยพะนิง ผู้ให้ทุกสิ่งและที่เคารพยิ่ง ที่คอยให้กำลังใจและสนับสนุนทุกประการเสมอมา

ประ โยชน์ทางวิชาการและคุณความดีทั้งหลายอันอาจเกิดจากงานวิทยานิพนธ์นี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่บูรพาจารย์ผู้ประสิทธิ์ ประสาทวิชาทุกท่าน ซึ่งมีส่วนผลักดันให้ชีวิตของผู้ศึกษาประสบความสำเร็จตามที่ได้ตั้งใจไว้

อัมพิกา ไชยพะนิง

สารบัญ

หัวข้อ	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	7
แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน	25
อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	27
การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขา	28
บริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา อำเภอเมืองมหาสารคาม	
จังหวัดมหาสารคาม	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	46
กรอบแนวคิดในการวิจัย	48
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	50
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	50

หัวข้อเรื่อง	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	53
การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	53
การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
การวิเคราะห์ข้อมูล	55
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูล	56
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	57
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	89
สรุปผลการวิจัย	89
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	94
บรรณานุกรม	96
ภาคผนวก ก แบบสอบถามการวิจัย	101
ภาคผนวก ข การลำดับชั้นความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	109
ภาคผนวก ค ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	112
ประวัติผู้ศึกษา	115

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ตารางแสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน	37
2 จำนวนประชากรจำแนกตามประเภทอาชีพ พ.ศ. 2557	38
3 ครัวเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าคนละ 30,000 บาทต่อปี	39
4 รายชื่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา	40
5 จำนวนหมู่บ้านและรายชื่อผู้ปกครองหมู่บ้าน	45
6 ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้านในเขตองค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	52
7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ	58
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม	60
9 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	61
10 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร	62
11 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	63
12 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	65

13	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวม	66
14	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวม	67
15	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม	70
16	ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ โดยรวม	73
17	ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน	76
18	ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน	77
19	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	78
20	ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน	79
21	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม	80

22	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสานุกาญจนบุรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	81
23	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสานุกาญจนบุรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	82
24	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสานุกาญจนบุรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	83
25	ผลการผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสานุกาญจนบุรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน	84
26	ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสานุกาญจนบุรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	86
27	จำนวนความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสานุกาญจนบุรี อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	86

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	แผนที่จังหวัดมหาสารคาม	34
2	แผนที่อำเภอเมืองมหาสารคาม	35
3	เส้นทางคมนาคม	36
4	กรอบแนวคิดการวิจัย	48



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม	110
2 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ	113



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินงานและบริหารงานเป็นไปตามโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ตามที่มีกฎหมายกระตุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้จักรับผิดชอบต่อประโยชน์ของส่วนรวมร่วมกันจึงอาจจะกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจให้กับหน่วยปกครองพื้นฐานของประเทศอย่างแท้จริง อันเป็นการสนองนโยบายการกระจายอำนาจ คู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถบริหารพัฒนางานแก้ไขปัญหาพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นตามขอบเขตกฎหมายกำหนด (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2550 : 14 – 15) ซึ่งสอดคล้องประเวศ วะสี (2539 : 41) ได้เสนอแนะว่า การพัฒนานั้นกระบวนการของการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการสร้างพลังสร้างสรรค์ให้เข้าถึงประชาชนเพื่อให้ได้ข้อมูลและวิธีการพัฒนาและวิธีการบริหารที่ดี และสอดคล้องกับปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ (2543 : 13) กล่าวว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนว่าเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนได้ร่วมกันเรียนรู้สภาพของชุมชน การดำเนินชีวิต ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการทำงานและร่วมกันค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา ตลอดจนลำดับความสำคัญของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผน โดยการรวมกลุ่มอภิปรายและแสดงความคิดเห็น เพื่อกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ และวิธีการแนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้โดยการสนับสนุนอุปกรณ์ แรงงาน เงินทุนหรือเข้าร่วมบริหารงาน การใช้ทรัพยากรการประสานงาน และการดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอกการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการติดตามผลและประเมินผล เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขนาดกลาง รับผิดชอบพื้นที่ 24 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากร 14,712 คน และจากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าประชาชนยังต้องการให้มีการดำเนินงาน ด้านต่าง ๆ เพิ่มเติมอีกหลายโครงการ ไม่ว่าจะเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านความสะอาด ของหมู่บ้าน ด้านการส่งเสริมอาชีพของประชาชน ด้านการพัฒนาสตรีและด้านการส่งเสริม ศิลปะและวัฒนธรรม และยังประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะการพัฒนาหมู่บ้านในเขต องค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การส่งเสริมสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชน การสร้าง สาธารณูปการในหมู่บ้าน การจัดการขยะมูลฝอยการให้ความช่วยเหลือผู้สูงอายุ เป็นต้น ล้วนแต่เป็นปัญหาที่ต้องปรับปรุงแก้ไข โดยการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มากขึ้น ในการกำหนดนโยบายแม้ว่าจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ แต่ประชาชนยังขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากข้อมูลข้างต้นหากการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็น กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้วจะทำให้การพัฒนานั้นประสบผลสำเร็จเป็นไป ตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ และบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะให้กับประชาชน และเป็น กลไกสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น ที่ต้องมีการดำเนินการ โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ผู้วิจัยซึ่งเป็นพนักงานส่วนตำบล มีความสนใจที่จะวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล และสนองต่อนโยบายของรัฐให้มีประสิทธิภาพ และบังเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกประชาชนตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนจำแนกตามที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 24 หมู่บ้าน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โคเฮน และฮัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงใน บัญชร แก้วส่อง. 2539 : 61-62)

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10,881 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเมืองมหาสารคาม, 2556 : 120)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 386 คน ได้มาจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, Taro. 1973 : 727)

4. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

4.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย

4.1.1 เพศ

4.1.2 อายุ

4.1.3 ระดับการศึกษา

4.1.4 อาชีพ

4.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ โคอเฮน และอัฟฮอดด์ (Cohen and Uphodd. 1980 : 219 ; อ้างถึงใน บัญชร แก้วส่อง. 2539 : 61-62)

4.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

4.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

4.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

4.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาระหว่างเดือน เดือน มีนาคม – พฤษภาคม 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง หน่วยราชการที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546) ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

การดำเนินงาน หมายถึง การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 66 67 และ 68

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็นรายด้านได้ ดังนี้

1. **ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ** หมายถึง การมีส่วนร่วมในการนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชน การนำเสนอความต้องการของชุมชน การเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของชุมชน การตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับชุมชน การกำหนดนโยบายในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

2. **ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ** หมายถึง การมีส่วนร่วมให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล การให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตาม โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล การสนับสนุนให้มีการจัดประชุมและเข้าร่วมประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจ และร่วมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น การจัดตั้งกลุ่มต่าง ๆ เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ การพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนและท้องถิ่น ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและความหวงแหนท้องถิ่นของตน การประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนได้รับทราบ

3. **ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์** หมายถึง การมีส่วนร่วมได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงาน โครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา การรับประโยชน์จากการดำเนินงาน โครงการ ส่งเสริมอาชีพ การได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริม

กิจกรรมทางศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นการได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย การได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมสุขภาพอนามัย

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความเสียหายของสาธารณภัย การเป็นคณะกรรมการตรวจรับพัสดุร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล การเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลการตรวจว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีและนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการ การมีบทบาทในการตรวจ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ทราบถึงระดับผลการเปรียบเทียบและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดมศึกษา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. ผลการวิจัยจะสามารถใช้เป็นประโยชน์สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตพื้นที่ใกล้เคียงได้
3. ทราบถึงความต้องการของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดมศึกษาที่ต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดมศึกษามากที่สุด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน
3. อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา
5. บริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

1.1 ลักษณะของการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่เข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ (อติณ รพีพัฒน์. 2527 : 6)

1.1.1 ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา

1.1.2 ร่วมในการตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขและการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา

1.1.3 ร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผนที่กำหนด

1.1.4 ร่วมในการประเมินผลงานและกิจกรรมการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537 : 15) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนนั้นได้เกิดขึ้นในชุมชนต่าง ๆ ทั่วโลก ทั้งซีกตะวันออกและซีกตะวันตก ดังเห็นได้จากประเพณี “ลงแขก” (Cooperative Work) ที่มีการปฏิบัติในหมู่เกษตรกรทั่วโลก การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาครอบครัว กลุ่มละแวกบ้าน ชุมชน

หมู่บ้าน ตลอดจนสังคมนั้น ได้พัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ในครอบครัวและในสังคมให้เจริญก้าวหน้า และผาสุกเรื่อยมา

1.2 การแบ่งชั้นของการมีส่วนร่วม

1.2.1 การมีส่วนร่วมเกิดจากแนวความคิดสำคัญ 3 ประการ คือ

1) ความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกัน ซึ่งเกิดจากความสนใจและความห่วงกังวลส่วนบุคคล ซึ่งบังเกิดพร้อมต้องกัน กลายเป็นความสนใจและความห่วงกังวลร่วมกันของส่วนรวม

2) ความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกัน ที่มีต่อสถานการณ์ที่เป็นอยู่นั้น ผลักดันให้พุ่งไปสู่การร่วมกลุ่ม วางแผน และลงมทอกระทำร่วมกัน

3) ตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลงกลุ่มหรือชุมชนไปในทิศทางที่พึงปรารถนา การตัดสินใจร่วมกันนี้จะต้องรุนแรงมากพอที่จะทำให้เกิดความริเริ่มกระทำที่สนองตอบความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น

1.2.2 การมีส่วนร่วมยังอาจเกิดจากแนวคิดอื่น ๆ เช่น

1) ความศรัทธา ที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2) ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือหรือมีเกียรติยศ ตำแหน่งทำให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมด้วยทั้ง ๆ ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ

3) อำนาจบังคับที่เกิดจากบุคคลที่มีอำนาจเหนือกว่าทำให้ประชาชนถูกบีบบังคับให้มีส่วนร่วมในการกระทำต่าง ๆ

1.3 แนวทางในการมีส่วนร่วมของประชาชน มีแนวคิดพื้นฐาน 3 ประการ คือ (อนุชัย บุรณะประเสริฐกุล. 2545 : 24)

1.3.1 ให้ประชาชนมีบทบาทหลักในการพัฒนาโดยได้แสดงความคิดเห็น เช่น ให้เขียน ให้พูด ร่วมสละทรัพย์ วัสดุ แรงกายและเวลา

1.3.2 เป้าหมายของกิจกรรมการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถ เพื่อพึ่งพาและพัฒนาตนเอง มิใช่พึ่งพารัฐหรือพึ่งพางค์กรพัฒนาภายนอก

1.3.3 กระบวนการพัฒนายึดหลักล่างสู่บนซึ่งต้องถือชาวบ้านเป็นหลักในการแก้ปัญหา กิจกรรมพัฒนาจะเริ่มจากชุมชน

1.4 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม เกิดจากการได้รับผลกระทบ และเลือกที่จะมีส่วนร่วมในโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญ 6 ประการคือ (มานพ ฉวีรักษ์. 2546 : 12)

- 1.4.1 ความใกล้ชิดปัญหา
- 1.4.2 ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ
- 1.4.3 การเข้าถึงประโยชน์ใช้สอยและบริการ
- 1.4.4 ประเด็นทางสังคมและสิ่งแวดล้อม
- 1.4.5 ค่านิยม
- 1.4.6 อำนาจที่ได้รับมอบหมายตามกฎหมาย

1.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอน โคเฮน และฮัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219) ได้เสนอ

- 1.5.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
- 1.5.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation)
- 1.5.3 การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
- 1.5.4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

1.6 กรอบคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ฮัพฮอฟฟ์ ได้เสนอไว้ 3 มิติ และ 2 บริบท ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.6.1 มิติ (Decision) มี 3 มิติ คือ

1) มีส่วนร่วมอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการโดยทางใดทางหนึ่ง (เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารกิจกรรมหรือการประสานงาน) การมีส่วนร่วม และได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน

2) มีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางราชการ นักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ให้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเพศ สถานภาพครอบครัว อาชีพ และรายได้

3) มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจ หรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรง ขนาดของการมีส่วนร่วมผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมนั้นช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นเพียงแค่การติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนาเท่านั้น

1.6.2 บริบท (Contexts) มี 2 บริบท คือ

- 1) ลักษณะโครงการ โดยพิจารณาจากลักษณะของสิ่งนำเข้าว่ามีความซับซ้อนของเทคโนโลยีเพียงใด ลักษณะของประโยชน์ที่ได้รับ (ความเร็ว ช้ำที่ได้รับประโยชน์) และเงื่อนไขที่ต้องกำหนด เช่น การเข้าถึงการบริหารโครงการ ความยืดหยุ่นของโครงการ เป็นต้น
- 2) สภาพแวดล้อมของกิจกรรมตามโครงการ ได้แก่ ปัจจัยทางประวัติศาสตร์ ปัจจัยทางกายภาพและธรรมชาติ ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยทางการเมือง เป็นต้น

2. ความหมายของการมีส่วนร่วม

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528 : 35) ได้นิยามความหมายของการมีส่วนร่วมว่าต้องครอบคลุมในประเด็นดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นครอบคลุมถึงการสร้าง โอกาสที่เอื้อหรือปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในสังคมได้ร่วมกิจกรรมนำไปสู่การพัฒนา และทำให้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนสะท้อนการเข้าไปเกี่ยวข้องโดยความสมัครใจ เป็นประชาธิปไตยในการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย การวางแผนการและดำเนินโครงการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการแบ่งสรรผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนา การพิจารณาในมติดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นการเชื่อมระหว่างส่วนที่ประชาชนลงทุนลงแรงงานและทรัพยากร เพื่อการพัฒนา กับประโยชน์ที่ได้รับจากการลงทุน

3. ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน อาจแตกต่างกันไปตามสภาพโครงสร้างการบริหาร นโยบาย และลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนมิได้เป็นเพียงเทคนิควิธีการแต่เป็นปัจจัยสำคัญในการประกันให้เกิดการพัฒนาที่มุ่งประโยชน์

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2531 : 31) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมให้มากที่สุดเพื่อให้เขาได้เป็นผู้ตัดสินใจลงมือทำงานตามที่เขาได้ตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งจะเป็นการทำให้เขาได้ปฏิบัติตามความสนใจและความต้องการที่เขาได้เข้ามามีส่วนร่วมในโครงการนั้นจะทำให้เขาพัฒนายิ่งขึ้น

นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2532 : 24) ได้ให้ความเห็นว่าพัฒนาที่จะเป็นผลดี และเป็นธรรมนั้นประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนานับตั้งแต่ระยะเริ่มต้นของการกำหนดเป้าหมายและแนวทางการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวย่อมต้องโอนอ่อนต่อความแตกต่าง (Diversify) ของท้องถิ่นตลอดจนแนวทางการพัฒนาย่อมต้องอยู่ภายใต้การควบคุมและการตัดสินใจของประชาชนเจ้าของท้องถิ่นอย่างมาก

คุชฎี อาวุธวัฒนะ และคณะ (2535 : 7) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาสประชาชนเข้าร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยที่การเข้ามามีส่วนร่วมอาจจะเข้าในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือครบวงจรก็ได้ การเข้าร่วมมีทั้งรายบุคคล กลุ่ม หรือองค์กร ซึ่งมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เพื่อดำเนินการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ต้องการ โดยผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงการเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537 : 159) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่มซึ่งผลการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจในการทำการให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

คารม คำพิฑูรย์ (2545 : 15) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำกิจกรรมกลุ่ม ในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน ซึ่งผลดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำ (Contribution) เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้นกับทั้งยังทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2546 : 72) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในกระบวนการกำหนดนโยบาย การนำเอาระบบงานไปปฏิบัติและการตัดสินใจทางการบริหาร หรืออาจมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ

สุดาวรรณ มีบัว (2547 : 40) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรม หรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน โดยร่วมคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงานร่วม ดำเนินการร่วมในการกำหนดเปลี่ยนแปลง การร่วมในการตัดสินใจ และร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ทำร่วมกันรวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย

จากความหมายการมีส่วนร่วมดังกล่าวผู้ค้นคว้าได้สรุป ความหมายว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในองค์กร โดยร่วมแสดงความคิดเห็นและกระทำในสิ่งที่เห็นพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้คลี่คลายไปด้วยดีและเกิดผลประโยชน์ต่อส่วนรวม

3. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2545 : 243 – 244) การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญต่อการบริหารการปกครอง พอสรุปได้ในประเด็นสำคัญดังนี้

1. ทำให้ได้แนวทางแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น กล่าวคือ การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหาการพัฒนาแต่ละท้องถิ่นนั้นควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นที่ได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นของตน ประชาชนจะรู้จักว่าความต้องการของตนคืออะไรทำให้สามารถกำหนดแนวทางเพื่อตอบสนองความต้องการได้เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาก็ถูกจุดและตรงประเด็น

2. ทำให้ประชาชนต้องผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนมีส่วนร่วมเมื่อประชาชนได้เสนอแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแล้ว เขาย่อมรู้สึกผูกพันตนเองที่จะต้องดำเนินกิจกรรมบางประการอันจำเป็นทำให้สิ่งที่เสนอแนะมาปฏิบัติให้บรรลุผลประชาชนจะร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

3. ทำให้ประชาชนรู้สึกรักและหวงแหนในท้องถิ่นของตนเองจากข้อ 2 เมื่อประชาชนผูกมัดตนเองกับสิ่งที่ตนเสนอแนะและร่วมแรงร่วมใจปฏิบัติงานแล้วจะก่อให้เกิดผลต่อมาคือความรักความภูมิใจและความหวงแหนในท้องถิ่นของตน เนื่องจากตนเองได้มีส่วนร่วมทำให้ท้องถิ่นเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาขึ้น

4. ทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลาง การให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่าง ๆ เท่ากับรับหลักการในเรื่องการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นแต่ละแห่ง เมื่อประชาชนในท้องถิ่นสามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองก็จะทำให้แบ่งเบาภาระจากรัฐบาลกลางก็ย่อมมีเวลามากขึ้นที่ไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศต่อไปได้

5. ส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสัมฤทธิ์ผลในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เมื่อประชาชนในระดับตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ ย่อมเป็นการปลูกฝังเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับประเทศชาติต่อไป

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (2545 : 42 – 43) กล่าวว่าลักษณะโดยทั่วไปของกระบวนการมีส่วนร่วมสาธารณะ เป็นกระบวนการที่ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่น้อยที่สุด คือ ได้รับฟังข้อมูลข่าวสารว่ารัฐจะทำอะไรประชาชนมีหน้าที่รับทราบ ระดับสูงขึ้นมาเป็นระดับการมี

ส่วนร่วมที่ประชาชนมีสิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในโครงการต่าง ๆ เหล่านั้นว่าจะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างไรบ้าง กระบวนการตรงนี้คือกระบวนการประชาพิจารณ์ซึ่งเป็นกระบวนการรับฟังความคิดเห็น การตัดสินใจยังเป็นเรื่องของรัฐ คือ รัฐอาจจะเชื่อคำวิจารณ์ของประชาชนหรือรัฐอาจจะไม่เห็นด้วยต่อความเห็นของประชาชนก็ได้ กรณีรัฐตัดสินใจไม่ตรงกับความคิดเห็นของประชาชนรัฐพึงต้องอธิบายให้ประชาชนว่าทำไมรัฐจึงทำการตัดสินใจดังกล่าวขัดแย้งกับความคิดเห็นของประชาชน กระบวนการในระดับที่สูงขึ้นมาในกระบวนการมีส่วนร่วมสาธารณะ คือ การที่ประชาชนมีบทบาทและมีส่วนร่วมที่จะตัดสินใจตั้งแต่เริ่มต้นโครงการ ตั้งแต่เริ่มต้นที่จะรับทราบปัญหา ร่วมคิด ร่วมหาแนวทางที่จะแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปจนกระทั่งถึงเมื่อโครงการต่าง ๆ เกิดขึ้นก็มีบทบาทติดตามมาโดยตลอด กระบวนการตรงนี้เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมที่อาจจะเรียกว่าการสร้างหรือแสวงฉันทามติ (Seek Consensus) ตลอดกระบวนการนี้และกระบวนการมีส่วนร่วมสาธารณะที่สูงที่สุด คือ กระบวนการที่ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง การตัดสินใจตรงนี้ใช้กระบวนการที่เรียกว่า การลงประชามติ กระบวนการลงประชามติ มีประโยชน์ในกรณีที่เรื่องที่จะตัดสินใจนั้นชัดเจนและไม่ซับซ้อน แต่อาจจะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งมากในกรณีที่ประชาชนไม่เข้าใจ กระบวนการตัดสินใจดังกล่าว หรือปัญหาที่ทำให้การตัดสินใจซับซ้อนเกินกว่าที่จะตัดสินใจ โดยเพียงการรับหรือไม่รับอนุญาตหรือไม่อนุญาต ทำหรือไม่ทำเท่านั้น เช่น กรณีการลงประชามติ “แควเบคซิดี” หรือ “ติมอร์ตะวันออก” โดยที่เมืองแควเบคนั้นได้เปิดโอกาสให้ประชาชนตัดสินใจว่าจะเลือกอยู่กับฝรั่งเศสหรือแคนาดา ซึ่งผลจากการทำประชามติได้แสดงออกมว่า ทั้งสองฝ่ายมีจำนวนที่ใกล้เคียงกัน แต่ในกรณีดังกล่าวก็ไม่ได้มีความรุนแรงเกิดขึ้นตามมาแต่ประการใด ตรงกันข้ามกับในกรณีของติมอร์ตะวันออกที่ได้จัดให้มีการประชามติเพื่อให้ได้ซึ่งเอกราชซึ่งเมื่อมีการลงประชามติแล้วได้เกิดความขัดแย้งรุนแรงขึ้นตามมา ดังนั้น จากกรณีดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่าในความเป็นจริงนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและละเอียดอ่อน รวมไปถึงการมีส่วนร่วมในแต่ละลักษณะต่างข้อเด่น ข้อด้อยที่แตกต่างกันออกไป เพราะฉะนั้นจึงควรมีการศึกษาการเตรียมการและดำเนินการให้ถูกต้องเหมาะสม เพื่อป้องกันและแก้ไขผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์อันอาจเกิดขึ้นตามมา

จากการศึกษาความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ผู้วิจัยสรุปได้ว่าความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคสังคมที่กำลังได้รับความสนใจ และในหลาย ๆ ประเทศได้กำหนดให้มีขึ้น รวมทั้งประเทศไทย ก็คือกระบวนการมีส่วนร่วมในลักษณะของ

การให้ข้อคิดเห็น หรือที่เรียกว่าการทำประชาพิจารณ์ หรือการได้ส่วนสาธารณะซึ่งการทำประชาพิจารณ์หรือการได้ส่วนสาธารณะจะประสบผลสำเร็จจะมีผลต่อการตัดสินใจของรัฐในการบริหารการปกครองหรือไม่ การทำประชาพิจารณ์เป็นเพียงเหตุผลสนับสนุนในการตัดสินใจให้มีน้ำหนักขึ้นหรือเป็นเครื่องชี้ว่ารัฐควรดำเนินการอย่างไรต่อไป

4. รูปแบบของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของประชาชน จากการรายงานผลการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมมีจุดน่าสนใจแตกต่างกัน ดังนี้ (บัญญัติ แก้วส่อง, 2539 : 28)

รูปแบบหรือขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำ คือ การกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลื่อนนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้จะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครทำประโยชน์ให้โครงการใดบ้าง จะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังต้องพิจารณาถึง การกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งที่สำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความคิด ความชอบ และความคาดหวังซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลต่าง ๆ ได้

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2527 : 183) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive organization) เช่น การรวมกลุ่มเยาวชนหรือกลุ่มต่าง ๆ

2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางอ้อม ((Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือ กรรมการหมู่บ้าน

3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยการที่รัฐเปิดโอกาสให้ โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนประชาชน เช่นสถาบันหรือหน่วยงานของรัฐที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ตลอดเวลา รูปแบบการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้เป็นการกล่าวในภาพรวมซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งงานด้านพัฒนาชุมชน งานด้านการเมืองการปกครอง

เวอร์ ฮาท ออแกรนัแซชัน World Health Organization (1981 : 259) รูปแบบที่แท้จริงหรือสมบูรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผน (Planning) ในส่วนนี้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล และประการสำคัญคือการตัดสินใจ

2. การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ในส่วนนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการและบริหารการใช้ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดการ ควบคุมการเงิน และการบริการ

3. การใช้ประโยชน์ (Utilization) เป็นส่วนที่ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม

ยูนิเตรส เนชั่น United Nations (1981 : 35) รูปแบบการมีส่วนร่วม มี 3 รูปแบบใหญ่ ๆ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง (Spontaneous) ซึ่งเป็นโครงการอาสาสมัครหรือการรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาของตัวเอง เป็นการกระทำที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งนับเป็นรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ (Induced) เป็นการเข้าร่วมโดยความต้องการความเห็นหรือการสนับสนุน โดยรัฐบาลเป็นรูปแบบที่เป็นลักษณะทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ (Cohesive) เป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบที่ส่งผลให้ผู้กระทำได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

5. กระบวนการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของบุคคลในกิจกรรมหนึ่ง ๆ อาจมีส่วนร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือหลายขั้นตอนก็ได้ ซึ่งมีนักวิชาการได้แบ่งขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมไว้แตกต่างกันออกไป คือ

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 – 222) ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับไวท์ โดยได้แบ่งประเภทการมีส่วนร่วมไว้เป็น 4 ประเภท คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานขอความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ ผลประโยชน์ทางด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ประเวศ วะสี (2539 : 41) ได้เสนอแนะว่า ในกระบวนการของการมีส่วนร่วมนั้น วิธีการสร้างสรรค์ให้เข้าถึงประชาชนเพื่อให้ได้ข้อมูลและวิธีการพัฒนา ทฤษฎีและวิธีการบริหารที่ดีที่สุดวิธีหนึ่ง คือ AIC ซึ่งเป็นทฤษฎีและการบริหารงานที่พัฒนาขึ้นมาใหม่เป็นทฤษฎีที่ใช้กับการพัฒนาที่มีความยุ่งยากและสลับซับซ้อน เช่น งานพัฒนาชนบท หรืองานที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ เช่น การพัฒนาคน และการพัฒนาสังคม พัฒนาองค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน งานทางการเกษตร งานการปกครอง งานกระทรวงศึกษาธิการและงานนโยบายของรัฐ เป็นต้น

จากความหมายของกระบวนการมีส่วนร่วมที่กล่าวมานี้ สรุปได้คือ การมีส่วนร่วมของประชาชน ก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เสนอปัญหา หาวิธีและแนวทางแก้ไขโดยร่วมกันตัดสินใจร่วมดำเนินงาน และติดตามประเมิน

6. ระดับการมีส่วนร่วม

ชาติวัฒน์ ชาติกรกุล (2541 : 10 – 11) ได้กล่าวถึงระดับการมีส่วนร่วมดังนี้

1. ระดับที่ประชาชนไม่มีส่วนร่วม แบ่งได้เป็น 2 ระดับย่อย ได้แก่
 - 1.1 ประชาชนเป็นผู้รับคำสั่ง
 - 1.2 ประชาชนเป็นผู้รับบริการ

2. ระดับที่ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลาง แบ่งได้เป็น 3 ระดับย่อย ได้แก่
 - 2.1 ประชาชนได้รับการบอกเล่า
 - 2.2 ประชาชนได้รับการปรึกษาหารือ
 - 2.3 ประชาชนได้เข้าร่วมบางส่วนในโครงการ
3. ระดับอำนาจอยู่ที่ประชาชน แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่
 - 3.1 ประชาชนและรัฐมีส่วนเท่า ๆ กัน
 - 3.2 ประชาชนมีส่วนควบคุมบางส่วน
 - 3.3 ประชาชนควบคุมเองทั้งหมด

7. ขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

มีนักวิชาการ นักค้นคว้าหลายท่าน ได้ศึกษาพบว่าขั้นตอนการมีส่วนร่วม ประกอบด้วยหลายประการ ดังนี้

วิช นิภาวรรณ (2544 : 28) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่หนึ่ง คือ ศึกษาชุมชนหรือที่เรียกว่า ขั้นการค้นหาปัญหาและความต้องการของชุมชน หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่พัฒนาจากหน่วยงานของภาครัฐหรือเอกชนเข้าไปในชุมชน เพื่อศึกษาและเรียนรู้ถึงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในชุมชน ตลอดจนจนถึงการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาสำหรับใช้เป็นข้อมูลเองในการพัฒนาชนบทนั้น ๆ

ขั้นตอนที่สอง เป็นการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหา โดยมีการรวมกลุ่มกันอภิปรายถกเถียงแสดงความคิดเห็นหรือที่เรียกว่าประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนพัฒนา

ขั้นตอนที่สาม เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนหรือวิธีการที่ได้ร่วมกันตัดสินใจมาแล้วจากขั้นตอนที่สองตามสภาพที่ผ่านมา

ขั้นตอนที่สี่ ขั้นการประเมินผลงาน ในขั้นนี้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านจะร่วมกันกำหนดขั้นตอนย่อยต่าง ๆ ในการประเมินผลตลอดจนดูแลปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการประเมินผล

2. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนา คือ (ไพรัตน์ เฑชรินทร์. 2547 : 6 – 7)

2.1 ร่วมทำการศึกษา ค้นคว้าถึงปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรวมถึงความต้องการของชุมชน

2.2 ร่วมค้นหา และสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน

2.3 ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงานหรือโครงการหรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขตลอดจนสนองความต้องการของชุมชน

2.4 ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2.5 ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2.6 ร่วมการลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชนตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน

2.7 ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

2.8 ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

3. ขั้นตอนการมีส่วนร่วม มี 4 ขั้นตอน คือ

3.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

3.2 การมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา

3.3 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามแผน

3.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

จึงสรุปได้ว่าขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วม ควรเริ่มตั้งแต่การคิด การค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนและการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการประเมินผล ติดตามผล

8. วิธีการวัดการมีส่วนร่วม

ในการพัฒนาที่จำแนกลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมตามแนวความคิดที่เสนอในเบื้องต้น สามารถนำไปประกอบการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาค้นคว้าได้เป็นระบบและมีความน่าเชื่อถือได้เนื่องจากวิธีการทั้ง 4 แบบ ดังนี้

8.1 วัดตามประเภทของกิจกรรมหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

8.2 วัดตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม

8.3 วัดตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม

8.4 วัดตามรูปแบบของการมีส่วนร่วมเป็นวิธีการวัดที่เป็นผลจากการศึกษาค้นคว้าทดลองตามหลักการพัฒนาโดยแท้จริง

จากการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ผู้ค้นคว้าสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีผลต่อการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในชุมชนและเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับความร่วมมือและมีส่วนร่วมของประชาชน

9. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

เกรตัน (Creighton, 2001 : 7 – 10 : อ้างถึงใน วิทยา นุณยะเวชชีวิน, 2543 : 7) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังต่อไปนี้

1. เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้น ๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบังไม่ให้เห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุดบ่อยครั้งกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะไปสู่การตัดสินใจ ก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่าง โครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ
2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่ลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชนได้ การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติอาจจะเป็นวิธีการที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ
3. การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งอาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมนี้ยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้วเราก็ย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีการสนับสนุนทางการเมืองต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า “กรณีที่น่ากลัวที่สุด” บางครั้งเมื่อความขัดแย้งนำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์ มักจะยากยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหาประเด็นนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณี จะแสดงความต้องการของกลุ่มเขาและความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุกกรณีได้

6. การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือจะต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อสาธารณชนและซึ่งให้สาธารณชนมีส่วนร่วมการมีส่วนของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การตัดสินใจนั้น ๆ

7. การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนในขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่น ทำงานกับสาธารณชน ในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชน และต่อสาธารณชนมองการปฏิบัติงานขององค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพุดคุยกันภายในเพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะได้เกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อกระบวนการและการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้นอาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

8. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนประโยชน์อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือการให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้นกว่าผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ว่ากระบวนการตัดสินใจโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว การมีส่วนร่วมของประชาชน ยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีกด้วย

10. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน

พีรพล ไตรทศาวิตย์ (2544 : 46 – 47) ได้ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนี้

1. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ในหลาย ๆ ด้าน เช่น

1.1 ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิได้รับทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น (มาตรา 58) มีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนิน โครงการ หรือกิจกรรมใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิตหรือส่วนได้ส่วนเสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 59)

1.2 ด้านการพิจารณาการปฏิบัติราชการทางปกครอง สิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 60)

1.3 ด้านการกำหนดนโยบาย รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางสังคมและการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (มาตรา 76)

1.4 ด้านการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล ฯลฯ (มาตรา 79)

1.5 ด้านการคัดเลือกผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น (มาตรา 385 วรรค 2)

1.6 ด้านการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีจำนวนไม่น้อยกว่าสามในสี่ของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มาลงคะแนนเห็นว่าสมาชิกสภาท้องถิ่นนั้นไม่สมควรดำรงตำแหน่งต่อไป ให้สมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ตามที่กฎหมายบัญญัติ (มาตรา 286)

1.7 ด้านการออกกฎหมาย ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใดมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีสิทธิเข้าชื่อต่อประธานสภาท้องถิ่นเพื่อให้สภาท้องถิ่นพิจารณาออกข้อบัญญัติท้องถิ่นได้ (มาตรา 287)

2. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้ (อรทัย ก๊กผล. 2549 : 9 – 10)

2.1 เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจ ช่วยให้เกิดพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

2.2 การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับจะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

2.3 การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

2.4 การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

2.5 การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

2.6 ช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความรู้สึกห่วงกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

2.7 การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนถือว่าเป็นการให้การศึกษามุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

2.8 ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคมและช่วยสร้างเสริมให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องจัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน มีการจัดทำประชาพิจารณ์ การไต่สวนสาธารณะ การให้ประชาชนเข้าไปสังเกตการณ์ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำเสนอปัญหา / โครงการเพื่อจัดทำแผนพัฒนา 5 ปี และแผนพัฒนาประจำปี การจัดสรรงบประมาณหรือการบริหารจัดการ มีการแต่งตั้งผู้แทนประชาคม เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ การจัดซื้อ จัดจ้างตามข้อเสนอของประชาคม มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนและได้สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม

ได้มีกิจกรรมพัฒนาเพื่อส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น คอยตรวจสอบหรือคอย กำกับดูแลผู้บริหารท้องถิ่นหรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่ให้ใช้อำนาจในการพัฒนา ท้องถิ่นตามอำเภอใจเพื่อประโยชน์ของตนเองของกลุ่มบุคคลหรือคนใดคนหนึ่ง องค์การบริหาร ส่วนตำบลสามารถปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาวและเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป

11. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

ประชุม รอดประเสริฐ (2539 : 116 – 117) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วม ดังนี้

11.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผน

11.1.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนของ เอ็มซี โดนัลด์ (Mc. Donald)

ได้เสนอทฤษฎีจุดเน้นเกี่ยวกับ โอกาสเกิดศักยภาพในการมีส่วนร่วมของกลุ่มผลประโยชน์ โอกาสความตระหนักและโอกาสในการกระทำ การวางแผนจะต้องเกี่ยวข้องและมีผลกระทบ กับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานในการ วางแผน จึงจำเป็นจะต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการ วางแผนในขั้นตอนต่าง ๆ

11.1.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนของทราวิส (Travis) ทราวิส ได้เสนอ ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนสมอง การให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์ การมีส่วน ร่วมของประชาชนสิ่งเหล่านี้เขาถือว่าเป็น การตกแต่งทิศทางของกระบวนการวางแผนและ ซึ่งให้เห็นว่าในการวางแผนทุกระดับ จะประกอบด้วย 1 สมอง 2 กระบวนการวางแผนและ การออกแบบเบื้องต้น 3 กระบวนการออกแบบและการลงมือพัฒนา 4 กระบวนการ เตรียมการทุกขั้นตอนจะมีความสัมพันธ์กัน สิ่งสำคัญ คือ การให้ความรู้แก่ประชาชนใน เรื่องต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้เกิดการยอมรับไม่มีปฏิกิริยา ต่อต้าน

11.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตาม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตาม ทฤษฎีนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการ ส่วนใหญ่น้อยมาก เนื่องจากนักวิชาการคิดว่าหากองค์กรมีภาวะผู้นำที่ดี ก็จะพลอยมีภาวะผู้ ตามดีไปด้วย เป็นการมองค่อนข้างแคบเพราะนอกจากจะมองปรากฏการณ์เพียงด้านเดียวแล้ว การที่นักวิชาการให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนั้น พอสรุปสาเหตุหลาย ประการด้วยกัน คือ ประการแรก นักวิชาการบางคนอาจไม่แน่ใจว่าองค์กรมีความจำเป็นมาก น้อยเพียงใด ที่จะต้องให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการที่สอง ผู้คนยังไม่

แม้ใจในวัตถุประสงค์ของการยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมคืออะไรก็ตาม ประการที่สาม หากผู้นายอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามเหล่านั้นได้แก่ใครบ้าง ผู้ตามทั้งหมด หรือ เฉพาะผู้ที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้นำเท่านั้น และประการสุดท้าย หากผู้นายอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และลักษณะการมีส่วนร่วมเช่นนั้น สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามอย่างไรบ้าง

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2539 : 23) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจมีอยู่ มากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) และทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้ หลักประกันกับการบริหารงาน อย่างไรก็ดี ทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงการสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่นการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้ง โดยคะแนนลับ และการประชุมหารือประจำปี จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎี นี้มิได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง และที่มี ส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ารับสมัครเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นแต่ไม่ระดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy) ตามแนวคิด และทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่เพียงแต่เข้าพิจารณาเลือกตั้งหรือถอด ถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของนโยบายยิ่งกว่านั้นทฤษฎี นี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาทางการเมืองสังคมที่มีความรับผิดชอบ คือ มองว่าการไม่ยอมมีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการดำเนินงาน

1. ความหมายของการดำเนินงาน

มีผู้ให้ความหมายของการดำเนินงาน ไว้ดังนี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 406) ได้อธิบายไว้ว่า คำว่า คำเนิน หมายถึง การให้เข้าไป เช่น การดำเนินงาน หมายถึง การทำให้งานได้เป็นไปตามที่กำหนดไว้

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2545 : 16) อธิบายว่า การดำเนินงาน มีความหมาย เช่นเดียวกับการ ปฏิบัติงาน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมของสิ่งที่มีชีวิตทุกชนิดที่แสดงออกโดยอาจจะ สังเกตได้หรืออาจอยู่ทั้งภายใน และภายนอก

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2545 : 30) ได้อธิบายเกี่ยวกับการดำเนินงานไว้ว่าเป็น พฤติกรรมด้านการปฏิบัติงาน เป็นการใช้ความสามารถที่แสดงออกทางร่างกายรวมทั้งการ ปฏิบัติและพฤติกรรมที่แสดงออกและสังเกตได้ในสภาวะการณ์หนึ่ง ๆ หรืออาจเป็นพฤติกรรม ที่ล่าช้า คือ บุคคล ไม่ได้ปฏิบัติทันที แต่คาดคะเนว่าอาจปฏิบัติใน โอกาสต่อไปเป็นพฤติกรรม ต้องอาศัยพฤติกรรมระดับต่าง ๆ เป็นส่วนประกอบ ทั้งทางความรู้ และทัศนคติ สามารถ ประเมินผล ได้ง่าย แต่กระบวนการในการที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมนี้ต้องอาศัยเวลา และการ คัดลึนใจหลายขั้นตอน

สุชา จันทร์เอม (2548 : 2) อธิบายว่า การดำเนินงานหรือการปฏิบัติงาน หมายถึง การทำงานในหน้าที่ ซึ่งต้องเป็นหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ

สรุปได้ว่า การดำเนินงาน หมายถึง การกระทำหรือการทำให้เป็นไป หรือ การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่หรือตามความรับผิดชอบ

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมีผู้กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ไว้ดังนี้

สมจิตต์ สุพรรณทัศน์ (2545 : 16) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานว่า

1. ลักษณะทั่วไปของประชากรเป็นลักษณะที่ช่วยให้เห็นถึงภูมิหลังของบุคคล เช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ สถานะทางเศรษฐกิจ สังคม สถานที่อยู่อาศัย ขนาดครอบครัวตลอดจน สิ่งอื่น ๆ ที่คล้ายคลึง

2. ลักษณะด้านความสามารถ เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาเลือกคนเพื่อมา ดำเนินงาน ความรู้ความสามารถเป็นแรงจูงใจอย่างหนึ่งที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความพยายาม ในการทำงานเป็นแรงจูงใจขั้นต้นที่มีผลกระทบต่อไหวพริบของบุคคลที่เอาชนะสภาพแวดล้อม ได้ บุคคลที่รู้สึกว่ามีรู้ความสามารถในงานของเขา สามารถคิดได้ว่าเขาจะทำงานอย่าง จริงจัง ดังนั้นความรู้ความสามารถแบ่งได้ 2 ด้าน คือ ด้านกายภาพ และด้านสมอง ซึ่งบ่อยครั้ง ได้ใช้ผลการเรียนเป็นเครื่องชี้วัดถึงแนวโน้มของความรู้ความสามารถด้านสมองและ การปฏิบัติงาน

3. ลักษณะด้านจิตวิทยา เป็นการแสดงแนวโน้มของพฤติกรรมแต่ละบุคคลที่เกิดขึ้นและมีอิทธิพลค่อนข้างถาวรต่อพฤติกรรม ลักษณะทางจิตวิทยาเหล่านี้ เช่น ทัศนคติ การรับรู้ ความต้องการ และบุคลิกภาพ เป็นต้น อย่างไรก็ตามความสำคัญของคุณลักษณะประชากรเหล่านี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติและความจำเป็นแต่ละงานซึ่งเซอร์เมอร์ฮอร์นและคณะเห็นว่า คุณลักษณะประชากรจะต้องมีความเหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละงาน เพื่อที่จะนำไปสู่ผลการปฏิบัติงานที่ต้องการ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2545 : 30) อธิบายถึงปัจจัยของการดำเนินงานว่า

1. ปัจจัยที่สำคัญและต้องมีในการปฏิบัติงานหรือการดำเนินงาน คือ ความพยายามในการทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะปฏิบัติงานนั้นคือต้องมีแรงจูงใจที่จะทำงาน เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่มีผลโดยตรงและคง ไว้ซึ่งความพยายามในการทำงาน คนที่มีแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยกำหนดความพยายามในการทำงาน

2. การสนับสนุนจากองค์กร ในการปฏิบัติงานของบุคคล จึงจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากองค์กรที่ปฏิบัติอยู่บุคคลที่มีลักษณะบุคคลตรงกับความต้องการและได้รับการจูงใจในระดับสูง อาจไม่เป็นผู้ปฏิบัติงานที่ดี หากได้รับการสนับสนุนที่ไม่เพียงพอจากหน่วยงานหรือที่เรียกว่าข้อจำกัดด้านสถานการณ์ เช่น ขาดเวลาที่จะทำงาน งบประมาณ เครื่องมือ เครื่องใช้และวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ ข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับงาน ไม่ชัดเจน ระดับความคาดหวังของผลการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสม ขาดอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงาน ขาดการช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้อง และขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่ยืดหยุ่น เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ของบุคคลที่แสดงออกมาโดยการนำความรู้ ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่องานมาเป็นองค์ประกอบในการแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน ได้แก่ คุณลักษณะประชากร ความรู้ ความสามารถของบุคคล ความพยายามในการทำงาน การสนับสนุนจากองค์กร

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มีดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ทั่วไป

ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขเพิ่มเติมถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มาตรา 66 องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่พัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

2. หน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้ทำ

มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- (2) รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (5) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ
- (7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (8) บำรุงรักษาสีประ จาริตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณหรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

3. หน้าที่ที่ไม่บังคับให้ทำ แต่อาจที่จะดำเนินการได้

มาตรา 68 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลอาจจัดทำกิจการในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ดังต่อไปนี้

- (1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- (3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- (4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจ และ

สวนสาธารณะ

- (5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- (6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
- (7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- (8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
- (9) หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- (10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- (11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- (12) การท่องเที่ยว
- (13) การผังเมือง

การมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา

องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้มีการวางแผนที่จะดำเนินการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาให้มีความเจริญและปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จให้มากที่สุด ซึ่งได้มีการจัดตั้ง โครงการที่จะดำเนินการ โดยขอความร่วมมือจากประชาชนภายในเขตตำบลเขวาร่วมกันในการดำเนินการ โดยขอความสำเร็จ ดังนี้

1. โครงการปรับปรุงและพัฒนาภายในเขตตำบลเขวา

1.1 โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ให้ได้มาตรฐานและเพียงพอต่อความต้องการของประชาชน เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคต และพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

1.2 โครงการปรับปรุงการศึกษา การสาธารณสุข การอนุรักษ์และพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.3 โครงการส่งเสริมพัฒนาสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนสู่แนวทาง
 สมานฉันท์ เพื่อพัฒนาชุมชนเพื่อบูรณาการการมีส่วนร่วมกับสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย
 และสถาบันหรือหน่วยงานอื่น ๆ

1.4 โครงการพัฒนาส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง และเกษตรปลอดภัยและ
 เกษตรเพื่อเศรษฐกิจของชุมชน

1.5 โครงการพัฒนาส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการตลอดจน
 ความมั่นคงและความปลอดภัย

1.6 โครงการพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมกลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้
 ของประชาชนในช่วงว่างหลังฤดูเก็บเกี่ยว

1.7 โครงการพัฒนาส่งเสริมกิจกรรมเด็กและเยาวชนสู่ความเป็นเลิศ สร้างเสริมด้าน
 ค่านิยม คุณธรรมจริยธรรมวัฒนธรรมที่ดีงามและสำนึกสาธารณะ ให้แก่ เด็ก เยาวชนและ
 ประชาชน

1.8 โครงการส่งเสริมและพัฒนาองค์กร บุคลากร เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล

2. จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาชนในเขตตำบลเขวา

2.1 เพื่อให้การคมนาคม ด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ อย่างครอบคลุมทั่วถึง
 สะดวกรวดเร็วและปลอดภัย

2.2 เพื่อให้ประชาชน ได้รับบริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง และเพียงพอ

2.3 เพื่อให้มีแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคและบริโภค อย่างเพียงพอ

2.4 เพื่อให้ประชาชน ได้รับการศึกษาตามเกณฑ์อย่างทั่วถึง

2.5 เพื่อดูแลและช่วยเหลือคนยากจน ผู้สูงอายุ เด็กด้อยโอกาสได้รับการดูแลอย่าง
 ทั่วถึง

2.6 ส่งเสริมเกษตรแบบธรรมชาติ โดยการเน้นการใช้ปุ๋ยชีวภาพ

2.7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมกิจกรรมของประชาชนเพิ่มขึ้น

2.8 เปิดช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ให้ประชาชนเข้าถึงบริการ
 สาธารณะ

2.9 ส่งเสริมสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน

2.10 สร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

2.11 ส่งเสริมการจัดการศึกษาระดับก่อนเกณฑ์อนุบาล

2.12 เพื่อให้ประชาชนได้รับบริการจากหน่วยงานท้องถิ่นที่ดี สะดวกและรวดเร็ว

2.13 สนับสนุนการจัดการศึกษา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและ
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่นร่วมกับประชาชนในเขตตำบลเขวา

3.1 นโยบายการพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐาน

จะดำเนินการและจัดให้มีการก่อสร้างถนน การปรับปรุงซ่อมแซมถนนเส้นทาง
คมนาคม ถนนเพื่อการขนส่งผลิตผลทางการเกษตร จัดให้มีการติดตั้งกระจกมอง โคมไฟตาม
แยกต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยแก่ผู้ขับขี่ยานพาหนะและประชาชนผู้สัญจร ผู้ใช้เส้นทาง
จัดให้มีท่อระบายน้ำการบำรุงรักษาแหล่งน้ำ การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่าง และ
จัดให้มีน้ำเพื่ออุปโภค และน้ำเพื่อการเกษตร

3.2 นโยบายการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

จัดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาด้านเศรษฐกิจตามแนวพระราชดำริ
ส่งเสริมเศรษฐกิจแบบพอเพียง ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมสินค้าชุมชนและตลาดชุมชน
ส่งเสริมการสหกรณ์ ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชน พัฒนาศักยภาพกองทุนหมู่บ้าน ส่งเสริมกลุ่ม
สตรี ส่งเสริมกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เพื่อให้เกษตรกรและประชาชน มีอาชีพ มีรายได้ มีความเป็น
อยู่ที่ดี

3.3 นโยบายการพัฒนาด้านคุณภาพชีวิต การสาธารณสุข สังคม/ชุมชน

3.3.1 จัดให้มีและส่งเสริมสถาบันครอบครัวให้มีความรักความอบอุ่น ส่งเสริม
สังคมและชุมชนให้มีความรัก ความสามัคคี เพื่อสังคมจะได้มีความเข้มแข็งพัฒนาและยกระดับ
ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้อยู่ดีมีสุข จัดให้มีระบบสวัสดิการชุมชน กองทุนชุมชน
ส่งเสริมเด็ก เยาวชน ผู้สูงวัย และประชาชนทั่วไป ให้ได้ออกกำลังกาย จัดให้มีสถานที่ ลานกีฬา
เพื่อให้ประชาชนได้มีสถานที่ออกกำลังกาย สถานที่ฝึกซ้อมกีฬา เพื่อเป็นการส่งเสริมการกีฬา
ระดับตำบลให้หนักกีฬามีทักษะยกระดับกีฬาตำบลสู่ความเป็นเลิศ

3.3.2 จัดให้มีการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ส่งเสริมสนับสนุนอาสาสมัคร
ป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน และรถกู้ภัย ให้สามารถปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือประชาชนในกรณี
เกิดภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็วและให้ทั่วถึงจัดให้มีระบบกล้องวงจรปิดเพื่อป้องกันและแก้ไข
ปัญหาอาชญากรรม และเพื่อรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

3.3.3 จัดให้มีการป้องกันและระงับโรคติดต่อ โดยส่งเสริมสนับสนุนกิจการของอาสาสมัครสาธารณสุข ในการร่วมป้องกันและระงับโรคภัยต่าง ๆ จัดให้มีการป้องกันและระงับโรค

3.3.4 จัดให้มีระบบสวัสดิการเบี่ยงชีฟ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ ให้ได้รับเงินเบี่ยงชีฟที่สะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยเอดส์ มีสวัสดิการที่ดี

3.4 นโยบายการพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และการท่องเที่ยว

3.4.1 จัดให้มีการส่งเสริมด้านการศึกษา จัดให้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อรองรับการพัฒนาการของเด็กอย่างพอเพียงและได้มาตรฐาน สนับสนุนด้านการศึกษาแก่โรงเรียนในท้องถิ่นให้มีคุณภาพทั้งด้านการเรียนการสอน

3.4.2 จัดให้มีการทำนุบำรุงด้านการศึกษา อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี สืบสานวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น เช่น ส่งเสริมงานประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีงานสงกรานต์ ประเพณีบุญบั้งไฟ สนับสนุนชุมชนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต

3.4.3 จัดให้มีการปรับปรุงภูมิทัศน์หนองกระทุ่มและบริเวณปรางกู เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

3.5 นโยบายการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมและเทคโนโลยี

ตำบลเขวาเป็นตำบลขนาดใหญ่ มีประชากรจำนวนมาก ส่งผลให้มีปริมาณขยะมาก จึงมีความจำเป็นจะต้องจัดให้มีกระบวนการจัดการขยะสิ่งปฏิกูลอย่างทั่วถึง และเป็นระบบเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี

3.5.1 จัดให้มีการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชน เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ปลูกจิตสำนึกให้สังคมและชุมชนรักษาป่าและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

3.5.2 จัดให้มีและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการระดม และร่วมแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองจัดให้มีและพัฒนาระบบเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมให้ประชาชน ชุมชน ผู้ด้อยโอกาส ได้มีโอกาสเข้าถึงศึกษาและเรียนรู้

3.6 นโยบายการพัฒนาด้านการเมืองการปกครอง

จัดให้มีการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานเป็นไปอย่างมี

ประสิทธิภาพ เปิดโอกาสให้ผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สารวัตรกำนัน แพทย์ประจำตำบล อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และประชาชน ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และร่วมพัฒนาท้องถิ่นและชุมชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่หลากหลายและครอบคลุมทุกด้านตามหลักการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ท้องถิ่นมีความเจริญรุ่งเรือง

3.7 นโยบายด้านประชาคมอาเซียน

สร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียนความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน ให้กับทุกภาคส่วนส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน ในชุมชน เพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการส่งเสริมและพัฒนาครูด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อให้พัฒนานักเรียน พัฒนาคนในชุมชน ให้สามารถสื่อสารภาษาในประเทศประชาคมอาเซียน และภาษาอังกฤษ อย่างง่ายได้ อย่างสร้างสรรค์ และขอความร่วมมือกับส่วนราชการและภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศในชุมชน รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของคนในประเทศประชาคมอาเซียน

สรุปได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ ได้มีโครงการ จำนวน 8 โครงการ ที่จะต้องขอความร่วมมือกับประชาชนทุกคนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของ อบต. เขวาสินรินทร์ ประสบความสำเร็จ ได้ด้วยดี

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาเฉพาะประเด็นการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้หรือประกันได้ว่าการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ประสบผลสำเร็จนั้น กลับพบปรากฏการณ์เชิงประจักษ์ว่า การออกประชาคมหมู่บ้านในภาพรวมมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนไม่เป็นไปตามความคาดหวัง กล่าวคือ จำนวนของประชาชนที่เข้ามามีส่วนร่วมน้อย ทั้งนี้มีเหตุผลว่ามีภาระยุ่งยากในการประกอบอาชีพจนไม่สามารถเข้าร่วมได้ และมีความไว้วางใจสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้เลือกเข้ามาเพื่อเป็นปากเป็นเสียงแทนตน (องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์, 2557 : 18)

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชนของ โคเฮน และอัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงใน บัญญา แก้วส่อง. 2556 : 61-62) ที่ประกอบด้วย

4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ 4) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งจะนำเสนอไว้ในหัวข้อกรอบแนวคิดการวิจัยต่อไป

บริบททั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

1. สภาพทั่วไป

ตำบลเขวาสินรินทร์จัดตั้งขึ้นเมื่อปีพุทธศักราชที่เท่าไร ไม่ปรากฏหลักฐานที่ชัดเจน แต่ที่เล่าขานสืบต่อกันมาและข้อสันนิษฐานทางโบราณวัตถุ ในยุคก่อนที่จะมีกลุ่มคนจากจังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดกาฬสินธุ์ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินนั้น อาณาบริเวณแห่งนี้ เป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณ สมัยขอมเรืองอำนาจ (บ้านเชียงเหียน) ในกาลต่อมาเมื่อกลุ่มคนซึ่งมีภูมิลำเนาเดิมอยู่จังหวัดร้อยเอ็ด ประสบปัญหาในการดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนบ้านเกิดเมืองนอนของตนเอง จึงอพยพโยกย้ายแสวงหาที่ดินทำกินใหม่ เมื่อมาพบพื้นที่ที่อุดมไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติและแหล่งน้ำ (หนองกระทุ่ม) ที่เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม จึงได้ตั้งรกรากขึ้น และเรียกขานกันว่า “บ้านเขวาสินรินทร์” เนื่องจากมีต้นเขวาสินรินทร์ขึ้นอยู่อย่างมากมาย ในสมัยท้าวมหาชัยปกครองอำเภอมหาสารคาม ได้แต่งตั้งขุนเขวาสินรินทร์ นามเดิมทองอินทร์ จันทรสมบัติ เป็นผู้ปกครองตำบลเขวาสินรินทร์เป็นคนแรก ต่อมา มีราษฎรจากจังหวัดนครราชสีมาและจังหวัดกาฬสินธุ์ โยกย้ายเข้ามาตั้งหลักปักฐานทำมาหากินในพื้นที่ที่เป็นบ้านหม้อและบ้านดิวในปัจจุบัน เมื่อประชากรในชุมชนหมู่บ้านเพิ่มจำนวนมากขึ้น การขยับขยายจัดตั้งชุมชนหมู่บ้านขึ้นมาใหม่ จึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งถึงปัจจุบัน

1.1 อาณาเขตติดต่อ

ตำบลเขวาสินรินทร์ เป็น 1 ใน 14 ตำบลของอำเภอมหาสารคาม มีพื้นที่ทั้งหมด 34,950 ไร่ หรือ ประมาณ 52.4 ตารางกิโลเมตร ที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดมหาสารคาม ระยะห่างจากตัวเมืองมหาสารคาม 12 กิโลเมตร โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลลาดพัฒนา อำเภอมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลท่าตูม และตำบลห้วยแอ่ง อำเภอมหาสารคาม



แผนที่ 2 แผนที่อำเภอเมืองมหาสารคาม

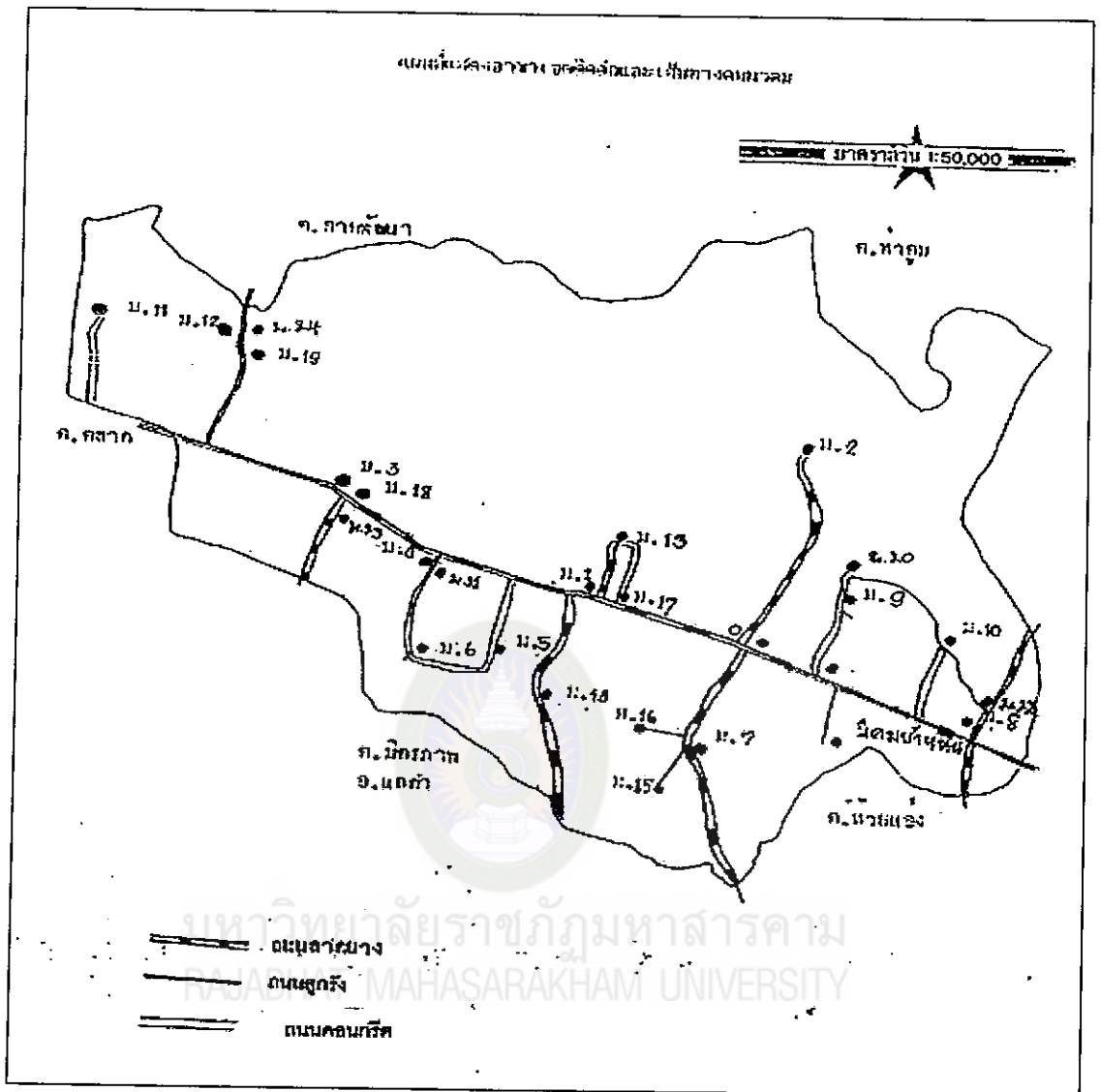
ที่มา : แผนปฏิบัติงานชุมชนตำบลเขวา (2552 : 12)

1.3 การคมนาคม

การคมนาคมเขตพื้นที่ตำบลเขวา แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1.3.1 เส้นทางคมนาคมระหว่างตำบลกับตัวอำเภอเมืองมหาสารคาม จะเป็นถนนสายหลัก คือ ถนนแจ้งสนิท สายมหาสารคาม – ร้อยเอ็ด ระยะทางประมาณ 0-10 กิโลเมตร

1.3.2 เส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะมีสภาพเป็นถนนลาดยาง และคอนกรีต



แผนที่ 3 เส้นทางคมนาคม

ที่มา : แผนพลังงานชุมชนตำบลเขวา (2552 : 13)

1.4 ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของตำบลเขวา เป็นลักษณะลาดเทจากทางทิศใต้ไปทางตะวันออก มีลำห้วยไหลผ่านสองสาย คือ ห้วยกะตางและห้วยใจคำ ลักษณะของพื้นที่จะแบ่งออกเป็น 2 ฟาก คือ เหนือและใต้ โดยมีถนนทางหลวงแจ้งสนิท สายมหาสารคาม-ร้อยเอ็ด ตัดผ่านกลางฝั่งทางทิศเหนือจะมีลักษณะเป็นที่ราบลุ่ม ส่วนฝั่งทางทิศใต้จะเป็นลักษณะลูกคลื่นลอนลาด

1.5 ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศค่อนข้างร้อนอบอ้าวในฤดูร้อน อุณหภูมิเฉลี่ยสูงสุด 35.6 องศาเซลเซียส ช่วงเดือนเมษายน และฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยต่ำสุด 16.8 องศาเซลเซียส ช่วงเดือนธันวาคม อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 27 องศาเซลเซียส

2. ข้อมูลด้านสังคมและการปกครอง

2.1 ประชากร ตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวนประชากร 14,712 คน มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 4,173 ครัวเรือน และมีความหนาแน่นของประชากร 282 คน/ตารางกิโลเมตร

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนประชากรและครัวเรือน

หมู่ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
0	ประชากรแฝง	313	210	523	2
1	บ้านเขวาสัน	356	398	754	242
2	บ้านดอนคู	318	318	636	178
3	บ้านเชียงเหียน	392	382	774	225
4	บ้านหัน	320	304	624	159
5	บ้านเอียด	422	444	866	208
6	บ้านโนนสะพัง	191	172	363	91
7	บ้านหนองต้น	343	386	729	190
8	บ้านหมี่	262	243	505	145
9	บ้านสงเปลือย	295	319	614	198
10	บ้านเหล่าน้อย	171	174	345	85
11	บ้านหม้อ	404	413	817	262
12	บ้านดัว	499	517	1,016	231
13	บ้านเขวาสันใหญ่	440	471	911	230
14	บ้านกลาง	188	201	389	102
15	บ้านโนนเขวาสันน้อย	167	142	309	71

หมู่ ที่	หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (คน)			จำนวนครัวเรือน
		ชาย	หญิง	รวม	
16	บ้านเหล่าวิลัย	147	135	282	71
17	บ้านเขวา	399	447	846	613
18	บ้านเชียงเหียนใต้	356	345	701	179
19	บ้านสันติสุข	206	198	404	89
20	บ้านโพธิ์สระแก้ว	259	265	524	138
21	บ้านหันพัฒนา	229	229	458	126
22	บ้านหมีพัฒนา	229	242	471	123
23	บ้านเชียงเหียนน้อย	196	198	394	111
24	บ้านตัวเหนือพัฒนา	219	238	457	104
รวม		7,321	7,391	14,712	4,173

ที่มา : สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง (ข้อมูล ณ วันที่ 01/05/2557)

2.2 อาชีพ

ประชากรในเขตพื้นที่ตำบลเขวามีการประกอบอาชีพที่หลากหลาย ซึ่งสามารถจำแนกตามประเภทอาชีพ ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนประชากรจำแนกตามประเภทอาชีพ พ.ศ. 2557

อาชีพ	เพศ				รวม (คน)	%
	ชาย (คน)	%	หญิง (คน)	%		
เกษตรกรรม – ทำนา	2,359	40.64	2,691	43.45	5,050	42.09
เกษตรกรรม – ทำไร่	1	0.02	2	.03	3	0.03
เกษตรกรรม – ทำสวน	-	-	1	0.02	1	0.01
เกษตรกรรม - ประมง	-	-	-	-	-	-
เกษตรกรรม – ปศุสัตว์	1	0.02	-	-	1	0.01
รับราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ	214	3.69	275	4.44	489	4.08
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	29	0.50	10	0.16	39	0.33
พนักงานบริษัท	41	0.71	39	0.63	80	0.67

อาชีพ	เพศ				รวม (คน)	%
	ชาย (คน)	%	หญิง (คน)	%		
รับจ้างทั่วไป	1,407	24.24	1,218	19.66	2,625	21.88
ค้าขาย	240	4.13	337	5.44	577	4.81
ธุรกิจส่วนตัว	129	2.22	96	1.55	225	1.88
อาชีพอื่น ๆ (นอกเหนือที่กล่าวมาแล้ว)	103	1.77	163	2.63	266	2.22
กำลังศึกษา	1,137	19.59	1,219	19.68	2,356	19.63
ไม่มีอาชีพ	144	2.48	143	2.31	287	2.39
รวม	5,805	100.00	6,194	100.00	11,999	100.00

ที่มา : (จปฐ. 2) ปี 2557 ระดับตำบลสำนักงาน พัฒนาชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

ตารางที่ 3 ครั้วเรือนที่มีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่าคนละ 30,000 บาทต่อปี

หมู่	บ้าน	อาชีพ	ครั้ว เรือน	ชาย	หญิง	จำนวนครั้วเรือน ที่ตกเกณฑ์	รายได้ เฉลี่ย
1	เขวา	เกษตรกรรม-ทำนา	2	4	5	3	25,633
		อาชีพอื่นๆ	1	1	1		
2	คอนคู้	เกษตรกรรม-ทำนา	2	4		2	26,458
3	เชียงเหียน	รับจ้างทั่วไป	1	1	2	1	20,000
4	หัน	-	-	-	-	-	-
5	เอียด	เกษตรกรรม-ทำนา	1	3	6	3	23,304
		ค้าขาย	1	3	1		
		รับจ้างทั่วไป	1	1	2		
6	โนนสะพัง	-	-	-	-	-	-
7	หนองคื่น	-	-	-	-	-	-
8	หมี	เกษตรกรรม-ทำนา	6	10	12	7	22,905
		ค้าขาย	1	1	1		
9	สงเปลือย	รับจ้างทั่วไป	1	2	3	1	25,000

หมู่	บ้าน	อาชีพ	ครัวเรือน	ชาย	หญิง	จำนวนครัวเรือนที่ตกเกณฑ์	รายได้เฉลี่ย
10	เหล่าน้อย	-	-	-	-	-	-
11	หม้อ	อาชีพอื่นๆ	1	3	3	1	20,000
12	คิ้ว	-	-	-	-	-	-
13	เขวาใหญ่	-	-	-	-	-	-
14	กลาง	-	-	-	-	-	-
15	โนนเขวาน้อย	เกษตรกรรม-ทำนา รับจ้างทั่วไป	9 1	24 1	23 3	10	24,781
16	เหล่าวิลัย	-	-	-	-	-	-
17	เขวา	-	-	-	-	-	-
18	เชียงเหียนใต้	-	-	-	-	-	-
19	สันติสุข	เกษตรกรรม-ทำนา	1	1	1	1	21,500
20	โพธิ์สระแก้ว	เกษตรกรรม-ทำนา	1	1	2	1	28,333
21	หันพัฒนา	-	-	-	-	-	-
22	หมี่พัฒนา	-	-	-	-	-	-
23	เชียงเหียน น้อย	-	-	-	-	-	-
24	คิ้วเหนือ พัฒนา	-	-	-	-	-	-

ที่มา : (จปฐ. 2) ปี 2557 ระดับตำบลสำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม

2.3 การเมืองการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา เป็นราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งเมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2540 ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546) โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมาจากการเลือกตั้ง โดยตรงจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ดำรงตำแหน่งผู้บริหารราชการให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และข้อบัญญัติ รวมถึงนโยบายขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร ส่วนราชการ และสภาองค์การบริหารส่วนตำบลคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ประกอบด้วย

1. นายสุพันธุ์ รัตนวงษา นายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขวา
2. นายมณี วีรวัชรกร รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขวา
3. นายราวี มหาโคตร รองนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขวา
4. นางพัฒนาภรณ์ ชินแสงเลขานุการนายกองค้การบริหารส่วนตำบลเขวา

ปลัดค้การบริหารส่วนตำบล

นายวิวัฒน์ ศรีแก้ว

รองปลัดค้การบริหารส่วนตำบลเขวา

พันจ่าเอกสายชั้น พันธดงยาง

2.4 ส่วนราชการค้การบริหารส่วนตำบลเขวา ประกอบด้วย

2.4.1 สำนักงานปลัดค้การบริหารส่วนตำบล

นายนิพล ขัติยะวงศ์ตำแหน่ง หัวหน้าสำนักปลัด

มีบุคลากร จำนวน 16 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 8 คน

2) ลูกจ้างประจำ จำนวน 1 คน

3) พนักงานจ้าง จำนวน 7 คน

2.4.2 ส่วนการคลัง

นางกานญาดา ทัพธานี ตำแหน่ง ผู้อำนวยการกองคลัง

มีบุคลากร จำนวน 8 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 7 คน

2) พนักงานจ้าง จำนวน 1 คน

2.4.3 ส่วนโยธา

นายวชิระ แก้วคนตรง ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนโยธา

มีบุคลากร จำนวน 6 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 3 คน

2) พนักงานจ้าง จำนวน 3 คน

2.4.4 ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

นางรัตนภรณ์ ดุสิต ตำแหน่ง นักวิชาการสุขาภิบาล รักษาราชการแทน

หัวหน้าส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีบุคลากร จำนวน 7 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 1 คน

2) พนักงานจ้าง จำนวน 6 คน

2.4.5 ส่วนส่งเสริมการเกษตร

นางสาววรินทร์ นาสมใจ ตำแหน่ง รักษาการหัวหน้าส่วนฯ

มีบุคลากร จำนวน 5 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 1 คน

2) พนักงานจ้าง จำนวน 4 คน

2.4.6 ส่วนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

พันจ่าเอกสายชั้น พันธดงยาง ตำแหน่ง รักษาการหัวหน้าส่วนฯ

มีบุคลากร จำนวน 9 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 5 คน

2) พนักงานจ้าง จำนวน 4 คน

2.4.7 ส่วนสวัสดิการสังคม

นางสาวไพวัลย์ เอื้อกิจ ตำแหน่ง หัวหน้าส่วนสวัสดิการและสังคม

มีบุคลากร จำนวน 5 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 4 คน

2) พนักงานจ้าง จำนวน 1 คน

2.4.8 หน่วยตรวจสอบภายใน

นางสาววงเดือน ชาญकारी ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน

มีบุคลากร จำนวน 1 คน

รวมบุคลากรทั้งสิ้น จำนวน 62 คน

1) ข้าราชการ จำนวน 32 คน

2) ลูกจ้างประจำ จำนวน 1 คน

3) พนักงานจ้าง จำนวน 29 คน

2.4.9 สภาพองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ประกอบด้วย

1) นายสุวิทย์ รักษาภักดี ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา

2) นายเสาร์ ไชยแสง รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา

3) นายวิวัฒน์ ศรีแก้ว เลขาธิการสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา

2.4.10 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 48 คน ดังรายชื่อต่อไปนี้

ตารางที่ 4 รายชื่อสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเวา

หมู่บ้าน	หมู่ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
บ้านเวา	1	นางมาลี ศรีทะวงษ์	สมาชิก อบต.
		นายสาคร พันธุ์ประสิทธิ์	สมาชิก อบต.
บ้านดอนคู	2	นายเสาร์ ไชยแสง	รองประธานสภา
		นายถาวร พลลาภ	อบต.เวา
บ้านเชียงเหียน	3	นายวินิจ รักษาภักดี	สมาชิก อบต.
		นายคงใจ รักษาภักดี	สมาชิก อบต.
บ้านหัน	4	นายสุข คำบุญเกิด	สมาชิก อบต.
		นายสมพร หนูสุวรรณ	สมาชิก อบต.
บ้านเอือด	5	นายกำน พลเสน	สมาชิก อบต.
		นายบุญจันทร์ นาพันตริก	สมาชิก อบต.
บ้านโนนสะพัง	6	นายบุญทัย อันเนตร	สมาชิก อบต.
		นางบุญถ้อย อุดราช	สมาชิก อบต.
บ้านหนองต้น	7	นายสมหมาย ทัพสุริย์	สมาชิกอบต.
		นายทองคำ ทัพธานี	สมาชิกอบต.
บ้านหมี่	8	นายบุญเลิศ สมอูคร	สมาชิก อบต.
		นายทองสาย ชนะบุญ	สมาชิกอบต.
บ้านสงเปลือย	9	นางสาวอรดี ฤณาคม	สมาชิก อบต.
		นางมานิตา อินอุ่นโชติ	สมาชิก อบต.
บ้านเหล่าน้อย	10	นายธีรัตน์ ทับทิมเสน	สมาชิก อบต.
		นางสาวสิทธิ์ คำภูเงิน	สมาชิก อบต.
บ้านหม้อ	11	นายอาคม พรหมเกาะ	สมาชิก อบต.
		นายสมทรง อรหันตา	สมาชิก อบต.
บ้านดัว	12	นายบรรจง อุทาหงษ์	สมาชิก อบต.
		นายประนอม ศรีบัว	สมาชิก อบต.

หมู่บ้าน	หมู่ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
บ้านเขว้าใหญ่	13	นายสมพงษ์ โพธิ์ศรี	สมาชิก อบต.
		นายชัชพันธ์ สุพรรณฝ้าย	สมาชิก อบต.
บ้านเขว้ากลาง	14	นางสาวทองใบ จันทร์	สมาชิก อบต.
		นายกมล แสนจันแดง	สมาชิก อบต.
บ้านโนนเขว้าน้อย	15	นายสงบ มาตรา	สมาชิก อบต.
		นายบุญรวม พลลาภ	สมาชิก อบต.
บ้านเหล่าวิลัย	16	นายแหลม ทักษานี	สมาชิก อบต.
		นายวีรชัย ทับสุริ	สมาชิก อบต.
บ้านเขว้า	17	นายทรงคุณ พันธุกุล	สมาชิก อบต.
		นางสาวนิภาวรรณ คำมูลคร	สมาชิก อบต.
บ้านเชียงเหียนใต้	18	นายนิพนธ์ รักษาภักดี	สมาชิก อบต.
		นางสาวจันแดง ละครชัย	สมาชิก อบต.
บ้านสันติสุข	19	นายทองพูล ประวิโน	สมาชิก อบต.
		นายสุเทพ ป่าละนิตย์	สมาชิก อบต.
บ้านโพธิ์สระแก้ว	20	นายสมชาย คุณพรม	สมาชิก อบต.
		นายสำรวย มิตต์สตา	สมาชิก อบต.
บ้านหันพัฒนา	21	นายภีเสก โพธิ์ศรีราช	สมาชิก อบต.
		นายสุวิทย์ รักษาภักดี	ประธานสภา อบต.เขว้า
บ้านหมีพัฒนา	22	นายสุพจน์ ปูนกลาง	สมาชิก อบต.
		นางสาวแสงจันทร์ สมบัติหอม	สมาชิก อบต.
บ้านเชียงเหียนน้อย	23	นายบุตดี รักษาภักดี	สมาชิก อบต.
		นายคตยรัตน์ รักษาภักดี	สมาชิก อบต.
บ้านตัวเหนือ	24	นายไพรัตน์ กอรั้งเฮียง	สมาชิก อบต.
		นายอนิรุจน์ เฟ็งคำภู	สมาชิก อบต.

ที่มา : ทะเบียนสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเขว้า พ.ศ. 2557

3. ตำบลเขวแบ่งการปกครองออกเป็น 24 หมู่บ้าน มี นายประพัฒน์ ค่ายอด
ดำรงตำแหน่งกำนันประจำตำบล แต่ละหมู่บ้าน มีผู้ใหญ่บ้าน ทำหน้าที่ปกครอง ดูแล
และรักษาความสงบสุขของราษฎร ดังรายชื่อที่แสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 จำนวนหมู่บ้านและรายชื่อผู้ปกครองหมู่บ้าน

หมู่บ้าน	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง
1. บ้านเขว	นายอารีย์ คำวิจารณ์	ผู้ใหญ่บ้าน
2. บ้านดอนคู	นายสมหมาย ทัพสุริย์	ผู้ใหญ่บ้าน
3. บ้านเชียงเทียน	นางจรี เรืองสมบัติ	ผู้ใหญ่บ้าน
4. บ้านหัน	นายอาคม มหาวงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน
5. บ้านเขียด	นายบุญหนา คำมาก	ผู้ใหญ่บ้าน
6. บ้านโนนสะพัง	นายทองนาค มาตรา	ผู้ใหญ่บ้าน
7. บ้านหนองต้น	นายศิริ พันเสนา	ผู้ใหญ่บ้าน
8. บ้านหมี่	นางบังอร ไชยแสง	ผู้ใหญ่บ้าน
9. บ้านสงเปลือย	นายทรงพล คำทาสี	ผู้ใหญ่บ้าน
10. บ้านเหล่าน้อย	นายเฉลิม คงอุบล	ผู้ใหญ่บ้าน
11. บ้านหม้อ	นางกรรณิกา อามาตย์มนตรี	ผู้ใหญ่บ้าน
12. บ้านดัว	นายกฤติเดช สุจันทร์	ผู้ใหญ่บ้าน
13. บ้านเขวใหญ่	นายสังค์ นาสินพร้อม	ผู้ใหญ่บ้าน
14. บ้านกลาง	นางชูศรี โคช่วย	ผู้ใหญ่บ้าน
15. บ้านโนนเขวน้อย	นายบุญโฮม ทัพธานี	ผู้ใหญ่บ้าน
16. บ้านเหล่าวิลัย	นายสมาน พลธานี	ผู้ใหญ่บ้าน
17. บ้านเขว	นายจำรูญ สารผล	ผู้ใหญ่บ้าน
18. บ้านเชียงเทียนใต้	นายสายสมร รัตนพลแสน	ผู้ใหญ่บ้าน
19. บ้านสันติสุข	นายสุบิน พิพัฒน์วงษ์	ผู้ใหญ่บ้าน
20. บ้านโพธิ์สระแก้ว	นายประพัฒน์ ค่ายอด	กำนันประจำตำบลเขว
21. บ้านหันพัฒนา	นายบุญยัง ควงพรม	ผู้ใหญ่บ้าน
22. บ้านหมี่พัฒนา	นางอรุณ สมบัติหอม	ผู้ใหญ่บ้าน
23. บ้านเชียงเทียนน้อย	นายสมพงษ์ รัตนพลแสน	ผู้ใหญ่บ้าน

หมู่บ้าน	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
24. บ้านตัวเหนือพัฒนา	นายมานะ ศรีสมบัติ	ผู้ใหญ่บ้าน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมือจี้ จังหวัดมหาสารคาม ได้ศึกษาและรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

สมบูรณ์ กนกหงษ์ (2544 : 111) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมือจี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรในชุมชน โดยรวมและจำแนกตามสถานภาพเห็นว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่าชุมชนในเขต อำเภอมือจี้ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ด้านการให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อการพึ่งตนเอง ด้านการพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนและด้านความสามัคคีและความร่วมมือในชุมชน

เรณู คุปต์ชัยเชิฐ และคณะ (2545 : 72-77) ได้ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจทัศนคติและการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมค่อนข้างสูง ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลมีทัศนคติที่ดีต่อการบริหารงานใน องค์การบริหารส่วนตำบลและมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง

นवलน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2546 : 88-93) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษา สรุปได้ว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงอยู่ในระดับต่ำ โดยการมีส่วนร่วมยังค่อนข้างจำกัดอยู่ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเป็นด้านหลัก การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการตรวจสอบการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลยังมีค่อนข้างต่ำ

บุญเทียน จันสุข (2548 : 112) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอ กมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลกมลาไสยส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ประชาชนที่มีความแตกต่างกันเรื่องของเพศ และระดับการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลกมลาไสย โดยรวมไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นดังกล่าวแตกต่างกัน ประชาชนที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานของเทศบาลกมลาไสย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลกมลาไสยมีโอกาสดำเนินการในการพัฒนาท้องถิ่นที่สำคัญตั้งแต่การเสนอความต้องการและความเดือดร้อนของตนเองสมาชิกสภาเทศบาลซึ่งอาจนำเสนอผ่านสมาชิกสภาเทศบาลที่ได้มีการออกเยี่ยมชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรับข้อมูลต่าง ๆ มาเป็นข้อมูลในการจัดโครงการพัฒนาต่าง ๆ ให้สามารถแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างถูกต้อง

โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549 : 81 – 83) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด และรายด้านอยู่ในระดับน้อยและน้อยที่สุด เรียงค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากมากไปหาน้อยคือ การเลือกตั้ง การมีกิจกรรมในกลุ่มการเมือง การแสดงความคิดเห็น การรวมกลุ่มประโยชน์ และการแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจำแนกตามเพศ และอายุ ไม่แตกต่างกันทางสถิติ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัยมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประชาชนส่วนมากเสนอแนะให้เทศบาลมีการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบให้ดีขึ้นทุกๆ ด้าน

สวัสด์ เพชรขาว (2550 : 36) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลที่วัง อำเภอห้วยผึ้ง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับการศึกษา และรายได้ของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่วัง การมีส่วนร่วมทางการเมือง ไม่แตกต่างกัน แต่อาชีพของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

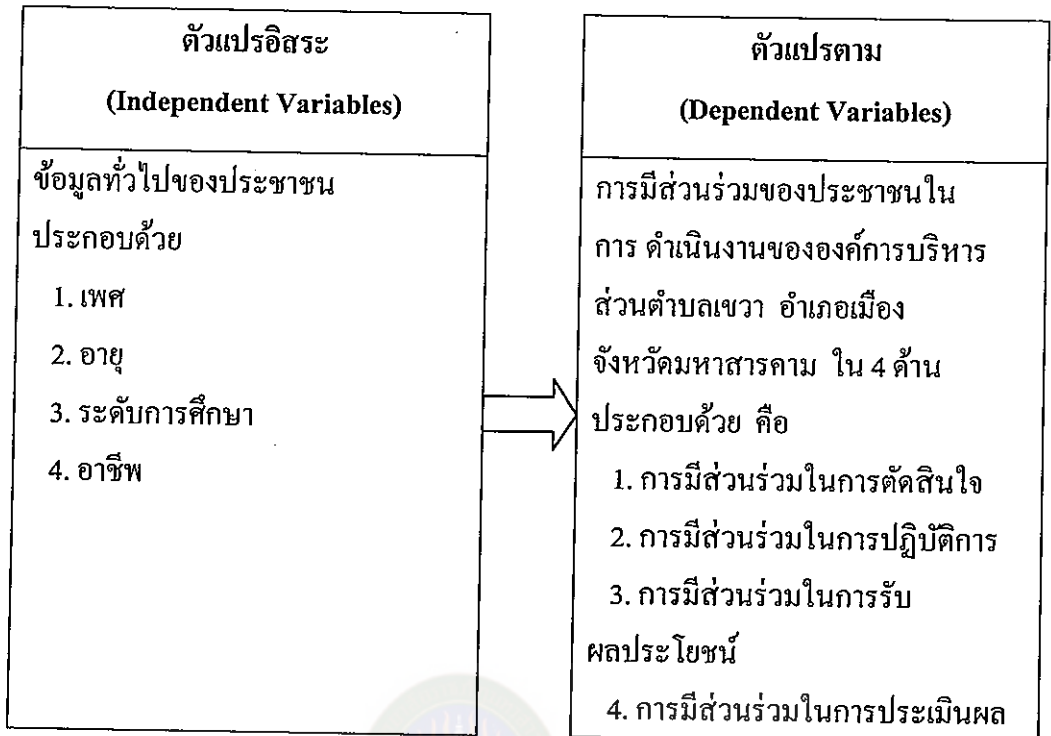
รัชนิดา ไสยรส (2550 : 81) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สุวรรณยา ชมภูธร (2552 : 74) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแกดำ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยเน้นการศึกษาการมีส่วนร่วมทั้ง 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยวิจัยขั้นตอนการมีส่วนร่วมของโคเฮน และฮัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงในบัญชา แก้วส่อง (2556 : 61-62) มาใช้เป็นกรอบแนวคิดการศึกษารั้ครั้งนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ของโคเฮน และฮัพฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1980 : 219 ; อ้างถึงในบัญชา แก้วส่อง. 2539 : 28) สามารถนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้



แผนภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10,881 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเมืองมหาสารคาม. 2556 : 120)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 386 คน ผู้วิจัยได้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane. Taro. 1973 : 727) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ n แทน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N แทน จำนวนประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้

แทนค่าในสูตรได้ ดังนี้

$$n = \frac{81}{1 + 10,881 (.05)^2}$$

$$= \frac{10,881}{1 + 27.20}$$

$$= \frac{10,881}{28.20}$$

$$= 385.85$$

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ คำนวณได้เท่ากับ 385.85 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ ผู้วิจัยจึงปรับขนาด กลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวนเต็ม คือ 386 คน

3. การสุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 สุ่มตัวอย่างด้วยการแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) กำหนดให้แต่ละ หมู่บ้านเป็น 1 ชั้นภูมิ

3.2 สุ่มตัวอย่างด้วยการกำหนดสัดส่วน (Proportional Random Sampling) โดยการเทียบบัญญัติไตรยางศ์ ดังตัวอย่างการหากกลุ่มตัวอย่างของหมู่ที่ 1 บ้านเขวาสินรินทร์

$$= \frac{\text{จำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้ง} \times \text{จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด}}{\text{จำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมด}}$$

$$= \frac{609 \times 386}{10,881} = 22$$

และผลการคำนวณหมู่บ้านอื่น ๆ ดังแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ขนาดของประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามหมู่บ้านในเขตองค์การบริหาร
ส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชาชน (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	บ้านเขวาสินรินทร์	609	22
2	บ้านดอนคู	477	17
3	บ้านเชียงเหียน	583	21
4	บ้านหัน	488	17
5	บ้านเอือด	636	23
6	บ้านโนนสะพัง	281	10
7	บ้านหนองต้น	571	20
8	บ้านหมี่	389	14
9	บ้านสงเปลือย	446	16
10	บ้านเหล่าน้อย	275	10
11	บ้านหม้อ	624	22
12	บ้านดัว	777	28
13	บ้านเขวาสินรินทร์ใหญ่	686	24
14	บ้านกลาง	288	10
15	บ้านโนนเขวาสินรินทร์น้อย	240	9
16	บ้านเหล่าวิลัย	210	7
17	บ้านเขวาสินรินทร์	670	24
18	บ้านเชียงเหียนใต้	543	19
19	บ้านสันติสุข	318	11
20	บ้านโพธิ์สระแก้ว	412	15
21	บ้านหันพัฒนา	352	12
22	บ้านหมี่พัฒนา	367	13
23	บ้านเชียงเหียนน้อย	287	10
24	บ้านดิวเหนือพัฒนา	352	12
รวม		10,881	386

3.3 เมื่อผู้วิจัย ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละหมู่บ้านแล้ว ผู้วิจัยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก โดยเขียนรายชื่อกลุ่มประชากรลงในกล่องแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 24 กล่อง และดำเนินการจับสลากทีละกล่อง ซึ่งมีขั้นตอน คือ จับรายชื่อคนแรกขึ้นมาและบันทึกไว้ และนำไปไว้ในกล่องคืนเพื่อให้ประชากรทุกคนมีโอกาสถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่า ๆ กัน และดำเนินการจับต่อจนครบตามจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่าง กรณีที่จับได้รายชื่อเดิม ผู้วิจัยจะนำไปไว้คืนและดำเนินการจับใหม่จนครบตามขนาดกลุ่มตัวอย่าง 386 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามปลายปิด ประเภทสอบถามรายการ (Check list) เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา เป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มข้อความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบด้วยน้ำหนักความคิดเห็น 5 ระดับ ได้แก่ ประจำ บ่อยครั้ง บางครั้ง นาน ๆ ครั้ง ไม่มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open - ended Questionnaire) เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

การสร้างและการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. วิธีการสร้างเครื่องมือ

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1.1 ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 กำหนดขอบข่ายของข้อคำถามตามความมุ่งหมายที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์และองค์ประกอบ

1.3 รวบรวมข้อคำถามในแต่ละด้าน จัดทำเป็นร่างแบบสอบถาม

2. การตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

2.1 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ว่าครอบคลุมในเรื่องที่ต้องการเพียงใด ความตรงตามโครงสร้าง (Construct validity) รวมถึงภาษาที่ใช้ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาและภาษาที่ใช้มีความชัดเจนผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

2.1.1 นายวิวัฒน์ ศรีแก้ว วุฒิการศึกษา ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา) ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.1.2 นางศิริลักษณ์ สรรพอำไพ วุฒิการศึกษา การศึกษามหาบัณฑิต (ภาษาไทย) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านโคกท่างาม อำเภอมือง จังหวัดมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.1.3 ผศ.ดร.ไพศาล วรคำ วุฒิการศึกษา การศึกษาศาสตรบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่งอาจารย์ ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

2.2 นำแบบสอบถามไปตรวจหาความเที่ยงตรงระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC : (Index of Item Objective Congruence) ดังนี้

สอดคล้อง = +1

ไม่แน่ใจ = 0

ไม่สอดคล้อง = -1

และเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .67 ขึ้นไป

2.3 นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาแก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งหนึ่ง

3. การทดลองใช้เครื่องมือ

3.1 ผู้วิจัยได้ทดลองใช้เครื่องมือโดยนำไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม

จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 40 คน จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100) ได้ค่าจำแนกรายข้อระหว่าง 0.21 - 0.94 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

3.2 นำแบบสอบถามที่ได้จัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนทุกด้าน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ และผู้ใหญ่บ้านในเขตตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อขอร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยส่งหนังสือตามข้อ 1 ถึง กำนัน ผู้ใหญ่บ้านทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยส่งด้วยตนเองเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ประชาชนตอบแบบสอบถาม
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตามเวลาที่กำหนดไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้ข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามที่ได้รับคืน
2. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ลงรหัส ตามแบบการลงรหัส (Coding form)
3. นำแบบสอบถามที่ลงรหัสแล้ว ให้คะแนนแต่ละข้อในแบบสอบถามที่กำหนดไว้

5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 102-103)

มีส่วนร่วมมากที่สุด	กำหนดให้	5	คะแนน
มีส่วนร่วมมาก	กำหนดให้	4	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	กำหนดให้	3	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	กำหนดให้	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	กำหนดให้	1	คะแนน

4. นำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้ว ไปประมวลผลข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป พร้อมทั้งกำหนดเกณฑ์การให้ความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 103)

ค่าเฉลี่ย	4.51 – 5.00	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 – 4.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 – 3.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 – 2.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.50	หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. สถิติที่ใช้ในการวัดระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานและเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามจำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบด้วย t – test (Independent Samples) ส่วนการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F – test (One – Way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกรณีพบความแตกต่างผู้วิจัยจะทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)
4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการสรุปประเด็นหาความหมาย และแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอด้วยการพรรณนาความ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ในการแปลความหมายของข้อมูล ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

N	แทน	จำนวนประชากร
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้เปรียบเทียบใน F-test
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean of Squares)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
*	แทน	ระดับทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์จากแบบสอบถามเป็นมือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยวิธีการหาค่าความถี่ แล้วสรุปออกมาเป็นค่าร้อยละ โดยข้อมูลที่ได้สามารถจำแนกได้ตามรายละเอียดในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	156	40.40
1.2 หญิง	230	59.60
รวม	386	100.00
2. อายุ		
2.1 18 – 20 ปี	31	8.00
2.2 21 – 25 ปี	66	17.10
2.3 26 – 30 ปี	54	14.00
2.4 31 – 35 ปี	43	11.10

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
2.5 36-40 ปี	61	15.80
2.6 มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	131	33.90
รวม	386	100.00
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ประถมศึกษา	56	14.50
3.2 มัธยมศึกษาตอนต้น	81	21.00
3.3 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	86	22.30
3.4 ปวส./ปวท./อนุปริญญา	71	18.40
3.5ปริญญาตรี	73	18.90
3.6 สูงกว่าปริญญาตรี	19	4.90
รวม	386	100.00
4. อาชีพ		
4.1 ว่างาน	26	6.70
4.2 นักเรียน / นักศึกษา	48	12.40
4.3 รับจ้างทั่วไป	36	9.30
4.4 เกษตรกร	130	33.70
4.5 ประกอบธุรกิจส่วนตัว	78	20.20
4.6 พนักงานบริษัท	25	6.50
4.7 ลูกจ้างส่วนราชการ / รัฐวิสาหกิจ	26	6.70
4.8 รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	17	4.40
รวม	386	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 59.60 และเพศชาย จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 อายุส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 33.90 รองลงมา 21-25 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 17.10 และอายุ 36-40 ปี จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 15.80 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 86 คน คิดเป็น 22.30 รองลงมา นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 และระดับปริญญาตรี จำนวน 73 คน คิดเป็น

ร้อยละ 18.90 สำหรับอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 33.70 รองลงมา ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.20 และนักเรียน /นักศึกษา จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการประมวลผลทางสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยนำเสนอข้อมูลในรูปแบบตารางควบคู่กับการบรรยายและสรุปผลการดำเนินการวิจัย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 จากแบบสอบถามตอนที่ 2 โดยข้อมูลที่ได้สามารถจำแนกได้ตามรายละเอียดในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.94	0.67	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.83	0.66	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.83	0.58	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.79	0.63	มาก
รวม	3.85	0.52	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันติ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

($\bar{X} = 3.83$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ และเมื่อจำแนกข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในแต่ละด้านจะแสดงได้ ดังตารางที่ 9 - 16

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านเคยนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล	3.96	0.97	มาก
2. ท่านได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล	4.03	0.82	มาก
3. ท่านได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	3.95	0.89	มาก
4. ท่านได้ร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา	3.92	0.82	มาก
5. ท่านได้ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.87	0.91	มาก
รวม	3.94	0.67	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมา ท่านเคยนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.96$) และท่านได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.85	0.88	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.86	0.89	มาก
3. ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.86	0.85	มาก
4. ท่านได้สนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน	3.79	0.90	มาก
5. ท่านสนับสนุนให้มีการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น	3.82	0.78	มาก
6. ท่านเคยเข้าประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	3.85	0.91	มาก
7. ท่านได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น	3.91	0.85	มาก
8. ท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มสนใจต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน	3.78	0.94	มาก
9. ท่านได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนรับทราบ	3.77	0.98	มาก
10. ท่านได้ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างและปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น	3.84	0.94	มาก
รวม	3.83	0.66	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมาท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.86$) และท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่าง การปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้รับความสะดวก สบาย จากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา	3.77	0.95	มาก
2. ท่านเคยเข้ารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ต ตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ	3.87	0.87	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.89	0.87	มาก
4. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.83	0.81	มาก
5. ท่านได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น	3.84	0.82	มาก
6. ท่านได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย	3.79	0.80	มาก

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
7. ท่านได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	3.88	0.78	มาก
8. ท่านได้รับความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	3.79	0.85	มาก
รวม	3.83	0.58	มาก

จากตารางที่ 11 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตาม โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา ท่านได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.88$) และท่านเคยเข้ารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ตตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล การการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.69	0.90	มาก
2. ท่านเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับ องค์การบริหารส่วนตำบล	3.81	0.92	มาก
3. ท่านได้เคยตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.84	0.86	มาก
4. ท่านได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.83	0.87	มาก
5. ท่านได้เคยตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีโดยนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ	3.83	0.91	มาก
6. ท่านได้เคยประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล	3.78	0.88	มาก
7. ท่านได้เคยตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล	3.75	0.91	มาก
รวม	3.79	0.63	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านได้เคยตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา ท่านได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.83$) และท่านได้เคยตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีโดยนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	ชาย			หญิง		
	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.94	0.65	มาก	3.95	0.68	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.82	0.62	มาก	3.84	0.68	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.87	0.55	มาก	3.81	0.60	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.89	0.58	มาก	3.73	0.66	มาก
รวม	3.88	0.48	มาก	3.83	0.55	มาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ประชาชนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวม พบว่าเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	18 - 20 ปี			21 - 25 ปี			26 - 30 ปี		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.04	0.67	มาก	3.90	0.71	มาก	3.87	0.64	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร	3.80	0.74	มาก	3.70	0.63	มาก	3.66	0.67	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	3.75	0.79	มาก	3.71	0.64	มาก	3.80	0.62	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.65	0.63	มาก	3.68	0.65	มาก	3.76	0.73	มาก
รวม	3.81	0.56	มาก	3.75	0.53	มาก	3.77	0.54	มาก

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	31-35 ปี			36-40 ปี			มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
	3.92	0.71	มาก	3.94	0.64	มาก	3.98	0.67	มาก
3.85	0.62	มาก	3.80	0.65	มาก	3.99	0.63	มาก	
3.80	0.47	มาก	3.84	0.48	มาก	3.94	0.53	มาก	
3.79	0.52	มาก	3.90	0.61	มาก	3.85	0.63	มาก	
รวม	3.84	0.46	มาก	3.84	0.46	มาก	3.87	0.50	มาก

จากตารางที่ 14 พบว่า ประชาชนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวม พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ที่มีอายุแตกต่างกัน แต่ก็มี การแสดงออก เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

อายุ 31 – 35 ปี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.92$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.85$) ด้านการมี ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.80$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.79$)

อายุ 36 – 40 ปี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.90$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.84$) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.80$)

มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.98$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.94$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.85$)

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	ประถมศึกษา			มัธยมศึกษาตอนต้น			มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.89	0.67	มาก	3.96	0.68	มาก	3.84	0.69	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.80	0.61	มาก	3.82	0.72	มาก	3.65	0.69	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	3.78	0.61	มาก	3.88	0.63	มาก	3.66	0.65	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.84	0.59	มาก	3.83	0.65	มาก	3.68	0.72	มาก
รวม	3.83	0.47	มาก	3.87	0.56	มาก	3.71	0.59	มาก

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	ปวส./ปวท./อนุปริญญา			ปริญญาตรี			สูงกว่าปริญญาตรี		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
	3.78	0.74	มาก	4.16	0.50	มาก	4.28	0.61	มาก
3.73	0.62	มาก	4.09	0.55	มาก	4.17	0.47	มาก	
3.83	0.43	มาก	4.01	0.45	มาก	3.98	0.60	มาก	
3.74	0.65	มาก	3.95	0.54	มาก	3.66	0.45	มาก	
รวม	3.77	0.50	มาก	4.05	0.41	มาก	4.02	0.43	มาก

จากตารางที่ 15 พบว่า ประชาชนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดมถึงแม้ว่ามีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายได้ พบว่า

ประถมศึกษา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.80$) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.78$)

มัธยมศึกษาตอนต้น เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.96$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.88$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.83$) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.82$)

มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.66$) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.65$)

ปวส./ปวท./อนุปริญญา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.74$) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.73$)

ปริญญาตรี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.01$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.95$)

สูงกว่าปริญญาตรี เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.28$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.17$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.98$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.66$)

ตารางที่ 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ โดยรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	ว่างงาน			นักเรียน/นักศึกษา			รับจ้างทั่วไป			เกษตรกร		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม
1. ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ	4.20	0.49	มาก	4.00	0.62	มาก	3.87	0.63	มาก	3.90	0.66	มาก
2. ด้านการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติการ	4.04	0.61	มาก	3.78	0.66	มาก	3.79	0.73	มาก	3.79	0.64	มาก
3. ด้านการมีส่วนร่วมใน การรับผลประโยชน์	3.88	0.71	มาก	3.70	0.61	มาก	3.75	0.71	มาก	3.85	0.53	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมใน การประเมินผล	3.91	0.66	มาก	3.82	0.68	มาก	3.63	0.64	มาก	3.87	0.61	มาก
รวม	4.01	0.49	มาก	3.82	0.53	มาก	3.76	0.56	มาก	3.85	0.51	มาก

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	ประกอบธุรกิจส่วนตัว			พนักงานบริษัท			ถูกจ้างส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ			รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม รวม
	3.99	0.71	มาก	4.08	0.46	มาก	3.54	0.75	มาก	4.05	0.91	มาก
3.84	0.71	มาก	4.02	0.52	มาก	3.72	0.62	มาก	3.93	0.72	มาก	
3.83	0.58	มาก	3.87	0.44	มาก	3.85	0.41	มาก	4.18	0.57	มาก	
3.67	0.60	มาก	3.84	0.75	มาก	3.78	0.58	มาก	3.89	0.66	มาก	
3.82	0.55	มาก	3.95	0.38	มาก	3.72	0.53	มาก	4.01	0.62	มาก	

จากตารางที่ 16 พบว่า ประชาชนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ โดยรวม พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ถึงแม้ว่าอาชีพที่แตกต่างกัน แต่มีส่วนร่วมที่ไม่แตกต่างกัน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ว่างงาน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.04$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.88$) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.88$)

นักเรียน/นักศึกษา เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.00$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.82$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.78$) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.70$)

รับจ้างทั่วไป เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.87$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.79$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.75$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.63$)

เกษตรกร เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.90$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.85$) และ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.79$)

ประกอบธุรกิจส่วนตัว เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.99$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.67$)

พนักงานบริษัท เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.08$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 4.02$) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.87$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.84$)

ลูกจ้างส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.85$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.78$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.72$) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.54$)

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.18$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.05$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.93$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.89$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงาน	เพศ				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.94	0.65	3.95	0.68	.153	.322
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	3.82	0.62	3.84	0.68	.197	.470
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	3.87	0.55	3.81	0.60	1.102	.132
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.89	0.58	3.73	0.66	2.487	.475
รวม	3.88	0.48	3.83	0.55	.938	.443

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่า เพศหญิงและเพศชายไม่มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	.985	5	.197	.429	.828
	ภายในกลุ่ม	174.280	380	.459		
	รวม	175.264	385			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	6.184	5	1.237	2.893	.014*
	ภายในกลุ่ม	162.481	380	.428		
	รวม	168.665	385			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2.860	5	.572	1.705	.133
	ภายในกลุ่ม	127.494	380	.336		
	รวม	130.354	385			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	2.772	5	.554	1.362	.238
	ภายในกลุ่ม	154.713	380	.407		
	รวม	157.485	385			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.256	5	.451	1.623	.153
	ภายในกลุ่ม	105.658	380	.278		
	รวม	107.914	385			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 18 ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์มีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

อายุ	18 – 20	21 – 25	26 – 30	31 – 35	36 – 40	มากกว่า 40
	ปี	ปี	ปี	ปี	ปี	ปีขึ้นไป
	(\bar{X} =3.80)	(\bar{X} =3.70)	(\bar{X} =3.66)	(\bar{X} =3.85)	(\bar{X} =3.80)	(\bar{X} =3.99)
18 – 20 ปี	—	0.10	0.14	0.05*	0.00*	0.19
21 – 25 ปี	—	—	0.04*	0.15	0.10	0.29
26 – 30 ปี	—	—	—	0.19	0.14	0.33
31 – 35 ปี	—	—	—	—	0.05*	0.14
36 – 40 ปี	—	—	—	—	—	0.19
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	—	—	—	—	—	—

จากตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอายุ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ประชาชนที่
มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จำนวน 4 คู่ ได้แก่ อายุ 18 – 20 ปี กับ อายุ 31 – 35 ปี อายุ 18 – 20 ปี
กับ อายุ 36 – 40 ปี อายุ 21 – 25 ปี กับ อายุ 26 – 30 ปี และอายุ 31 – 35 ปี กับ อายุ 36 – 40 ปี

ตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	8.617	5	.439	3.930	.002*
	ภายในกลุ่ม	166.647	380			
	รวม	175.264	385			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	10.481	5	.416	5.036	.000*
	ภายในกลุ่ม	158.184	380			
	รวม	168.665	385			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	5.723	5	.328	3.490	.004*
	ภายในกลุ่ม	124.631	380			
	รวม	130.354	385			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.548	5	.405	1.752	.122
	ภายในกลุ่ม	153.937	380			
	รวม	157.485	385			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5.823	5	.269	4.335	.001*
	ภายในกลุ่ม	102.091	380			
	รวม	107.914	385			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 20 ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ แตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	ปวส./ปวท./อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	(\bar{X} =3.83)	(\bar{X} =3.87)	(\bar{X} =3.71)	(\bar{X} =3.77)	(\bar{X} =4.05)	(\bar{X} =4.02)
ประถมศึกษา	—	0.04*	0.12	0.06	0.22	0.19
มัธยมศึกษาตอนต้น	—	—	0.16	0.10	0.18	0.15
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	—	—	—	0.06	0.34	0.31
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	—	—	—	—	0.28	0.25
ปริญญาตรี	—	—	—	—	—	0.03*
สูงกว่าปริญญาตรี	—	—	—	—	—	—

จากตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม พบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประถมศึกษา กับ มัธยมศึกษาตอนต้น ปริญญาตรี กับ สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	ปวส./ปวท./อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่าปริญญาตรี
	(\bar{X} =3.89)	(\bar{X} =3.96)	(\bar{X} =3.84)	(\bar{X} =3.78)	(\bar{X} =4.16)	(\bar{X} =4.28)
ประถมศึกษา	—	0.07	0.05*	0.11	0.27	0.39
มัธยมศึกษาตอนต้น	—	—	0.12	0.18	0.20	0.32
มัธยมศึกษาตอนปลาย / ปวช.	—	—	—	0.06	0.32	0.44
ปวส./ปวท./อนุปริญญา	—	—	—	—	0.38	0.50
ปริญญาตรี	—	—	—	—	—	0.12
สูงกว่าปริญญาตรี	—	—	—	—	—	—

จากตารางที่ 22 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่าประชาชนที่มีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประถมศึกษา กับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

ตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	ปวส./ ปวท./ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
	(\bar{X} =3.80)	(\bar{X} =3.82)	(\bar{X} =3.65)	(\bar{X} =3.73)	(\bar{X} =4.09)	(\bar{X} =4.17)
ประถมศึกษา	—	0.02*	0.15	0.07	0.29	0.37
มัธยมศึกษา ตอนต้น	—	—	0.17	0.09	0.27	0.35
มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	—	—	—	0.08	0.44	0.52
ปวส./ปวท./ อนุปริญญา	—	—	—	—	0.36	0.44
ปริญญาตรี	—	—	—	—	—	0.08
สูงกว่า ปริญญาตรี	—	—	—	—	—	—

จากตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า
ประชาชนมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประถมศึกษา กับ มัธยมศึกษาตอนต้น

ตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ระดับ การศึกษา	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา ตอนต้น	มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	ปวส./ ปวท./ อนุปริญญา	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
	($\bar{X} = 3.78$)	($\bar{X} = 3.88$)	($\bar{X} = 3.66$)	($\bar{X} = 3.83$)	($\bar{X} = 4.01$)	($\bar{X} = 3.98$)
ประถมศึกษา	—	0.10	0.12	0.05*	0.23	0.20
มัธยมศึกษา ตอนต้น	—	—	0.22	0.05*	0.13	0.10
มัธยมศึกษา ตอนปลาย / ปวช.	—	—	—	0.17	0.35	0.32
ปวส./ปวท./ อนุปริญญา	—	—	—	—	0.18	0.15
ปริญญาตรี	—	—	—	—	—	0.03*
สูงกว่า ปริญญาตรี	—	—	—	—	—	—

จากตารางที่ 24 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ประถมศึกษา กับ ปวส./ปวท./อนุปริญญา มัธยมศึกษาตอนต้น กับ ปวส./ปวท./อนุปริญญา และปริญญาตรี กับ สูงกว่าปริญญาตรี

ตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	7.362	7	1.052	2.368	.022*
	ภายในกลุ่ม	167.902	375	.444		
	รวม	175.264	385			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	2.908	7	.415	.947	.470
	ภายในกลุ่ม	165.757	375	.439		
	รวม	168.665	385			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.288	7	.470	1.397	.205
	ภายในกลุ่ม	127.066	375	.336		
	รวม	130.354	385			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	3.482	7	.497	1.221	.290
	ภายในกลุ่ม	154.003	375	.407		
	รวม	157.485	385			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.121	7	.303	1.082	.374
	ภายในกลุ่ม	105.793	375	.280		
	รวม	107.914	385			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 25 ผลการวิเคราะห์แหล่งความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามระดับอาชีพ โดยรวมและรายด้าน ประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขวามีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธี LSD

ตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา
อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

อาชีพ	ว่างงาน	นักเรียน/ นักศึกษา	รับจ้างทั่วไป	เกษตรกร	ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว	พนักงานบริษัท	ถูกจ้างส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
	(\bar{X} =4.20)	(\bar{X} =4.00)	(\bar{X} =3.87)	(\bar{X} =3.90)	(\bar{X} =3.99)	(\bar{X} =4.08)	(\bar{X} =3.54)	(\bar{X} =4.05)
ว่างงาน	—	0.20	0.33	0.30	0.21	0.12	0.66	0.15
นักเรียน/นักศึกษา	—	—	0.13	0.10	0.01*	0.08	0.46	0.05*
รับจ้างทั่วไป	—	—	—	0.03*	0.12	0.21	0.33	0.18
เกษตรกร	—	—	—	—	0.09	0.18	0.36	0.15
ประกอบธุรกิจ ส่วนตัว	—	—	—	—	—	0.09	0.45	0.06
พนักงานบริษัท	—	—	—	—	—	—	0.54	0.03*
ถูกจ้างส่วนราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	—	—	—	—	—	—	—	0.51
รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ	—	—	—	—	—	—	—	—

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 26 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามอาชีพ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ประชาชนที่มีส่วนร่วมแตกต่างกัน จำนวน 4 คู่ ได้แก่ นักเรียน/นักศึกษา กับ ประกอบธุรกิจส่วนตัว รับจ้างทั่วไป กับ เกษตรกร นักเรียน/นักศึกษา กับ รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ และพนักงานบริษัท กับ รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ตารางที่ 27 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	
1. ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล	12
2. ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา	8
3. ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน	5
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	
1. ประชาชนต้องการให้ อบต.เขวาสันอุดม มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนรับทราบ	25
2. ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน	10
3. ประชาชนต้องการให้ อบต. มีการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน	5
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	
1. ประชาชนต้องการให้ อบต. เขวาสันอุดม มีการถ่ายทอดความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล	15
2. ประชาชนต้องการให้ อบต.เขวาสันอุดม มีการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย	10
3. ประชาชนต้องการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนิน โครงการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล	5

ข้อเสนอแนะ	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
1. ประชาชนต้องการมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา	30
2. ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล	25
3. ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเขา	5
รวม	155

จากตารางที่ 27 พบว่า การวิเคราะห์ความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะด้านที่มีความถี่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ความถี่ 60) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ความถี่ 40) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ความถี่ 30) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ความถี่ 25) ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 12) ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา (ความถี่ 8) และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (ความถี่ 5)

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ ประชาชนต้องการให้ อบต.เขา มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนรับทราบ (ความถี่ 25) ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน (ความถี่ 10) และประชาชนต้องการให้ อบต. มีการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน (ความถี่ 5)

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ประชาชนต้องการให้ อบต. เขามีการถ่ายทอดความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 15) ประชาชนต้องการให้ อบต.เขา มีการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย (ความถี่ 10) ประชาชนต้องการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 5)

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ประชาชนต้องการมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 30) ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 25) และ ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 5)

สรุปภาพรวมได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพ พบว่า ประชาชนในเขตตำบลเขวามีความคิดเห็นแตกต่างกัน และระดับการศึกษาประชาชนไม่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 และข้อเสนอแนะความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะด้านที่มีความถี่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำมาสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 230 คน และเพศชาย จำนวน 156 คน อายุส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป จำนวน 131 คน รองลงมา 21-25 ปี จำนวน 66 คน และอายุ 36-40 ปี จำนวน 61 คน ระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 86 คน คิดเป็น 22.30 รองลงมา นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 81 คน และระดับปริญญาตรี จำนวน 73 คน สำหรับอาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 130 คน รองลงมา ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 78 คน และนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 48 คน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.83$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ($\bar{X} = 3.83$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 3.79$) ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยเป็นรายด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 4.03$) รองลงมา ท่านเคยนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.96$) และท่านได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ($\bar{X} = 3.95$) ตามลำดับ

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.91$) รองลงมา ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.86$) และท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่างการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.86$) ตามลำดับ

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.89$) รองลงมา ท่านได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X} = 3.88$) และท่านเคยเข้ารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ต ตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ ($\bar{X} = 3.87$) ตามลำดับ

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับทุกข้อ โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ 3 ลำดับ คือ ท่านได้เคยตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.84$) รองลงมา ท่านได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 3.83$) และท่านได้เคยตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีโดยนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ ($\bar{X} = 3.83$) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา ประชาชนในเขตตำบลเขวาสินรินทร์ไม่มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน สำหรับอายุ และอาชีพ ประชาชนมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะด้านที่มีความถี่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (ความถี่ 60) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (ความถี่ 40) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (ความถี่ 30) และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (ความถี่ 25) ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

4.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ คือ ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 12) ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา (ความถี่ 8) และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน (ความถี่ 5)

4.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ คือ ประชาชนต้องการให้ อบต.เขวาสินรินทร์ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนรับทราบ (ความถี่ 25) ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน (ความถี่ 10) และประชาชนต้องการให้ อบต. มีการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน (ความถี่ 5)

4.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ ประชาชนต้องการให้ อบต. เขวาสินรินทร์ มีการถ่ายทอดความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 15) ประชาชนต้องการให้ อบต.เขวาสินรินทร์ มีการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย (ความถี่ 10) ประชาชนต้องการได้รับผลประโยชน์จากการดำเนิน โครงการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 5)

4.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล คือ ประชาชนต้องการมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 30) ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 25)

และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการพัฒนาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล (ความถี่ 5)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม มีประเด็นสำคัญควรแก่การนำมาอภิปรายผลเพื่อตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ศักยภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกร และด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเขวามีความใส่ใจในการพัฒนาองค์กร ให้มีประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมือง มหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การร่วมกันในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานตามโครงการที่หน่วยงานจัดทำ และประชาชน ส่วนให้เร่งเห็นถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานภายใน องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาอย่างจริงจัง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ กนกหงษ์ (2544 : 111) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า บุคลากรในชุมชนโดยรวมและจำแนกตาม สถานภาพเห็นว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เห็นว่าชุมชน ในเขต อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านลักษณะความเป็นผู้นำ ด้านการให้ความร่วมมือกับ หน่วยงานอื่น ด้านการมีส่วนร่วมเพื่อการพึ่งตนเอง ด้านการพบปะแลกเปลี่ยนเพื่อการเรียนรู้ ร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของชุมชนและด้านความสามัคคีและความร่วมมือ ในชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เรณู กุปตั้มเจียร และคณะ (2545 : 72-77) ได้ศึกษา เรื่องความรู้ความเข้าใจทัศนคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การ บริหารส่วนตำบล สรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานในองค์การบริหาร

ส่วนตำบล ของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมค่อนข้างสูงแต่อย่างไร องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ยังมีด้านที่ต้องมีการปรับปรุงแก้ไขในเรื่อง ด้านการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล อาจเป็นเพราะว่าด้านการประเมินผลนั้นมีการดำเนินการขั้นสูงสุดใน การดำเนินการซึ่งเป็นขบวนการของเจ้าหน้าที่ภายในองค์การบริหารส่วนตำบลเขวานั้น วิเคราะห์ประตวรตรวจสอบ แต่ที่จริงแล้วในการเข้าร่วมการประเมินผล ควรจะต้องมีประชาชน มีส่วนร่วมด้วย เพราะจะสามารถช่วยในการแก้ไข และปรับปรุงในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวรรยา ชมภูธร (2552 : 74) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัด มหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลแกดำ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ ปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วน ร่วมในการประเมินผล

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ และ อาชีพ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามเพศไม่มีความแตกต่างกัน สำหรับอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ประชาชนมีส่วนร่วมแตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะว่าประชาชนที่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นเพศ อายุ และอาชีพ ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน เพศชายมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลเขวา มากกว่าเพศหญิง จึงทำให้มีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไป ในเรื่อง ของอายุเช่นกันซึ่งส่วนใหญ่ผู้ที่มีอายุ มากกว่า 40 ปีขึ้นไป เป็นผู้ที่มีบทบาทมากสำหรับการมี ส่วนร่วมการดำเนินงานอาจเป็นเพราะว่าเป็นหัวหน้าครอบครัวและอาชีพ ส่วนใหญ่มีอาชีพ ว่างงาน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีเวลาที่จะช่วยในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา ได้อย่างเต็มที่ สำหรับความแตกต่างระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกันอาจเป็นเพราะว่า ได้รับการฟังข่าวสาร ประชาสัมพันธ์ที่ทั่วถึงจึงทำให้เข้าใจดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549 : 81 – 83) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อจำแนกตาม ระดับการศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่อาศัยมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติ ประชาชนส่วนมากเสนอแนะให้เทศบาลมีการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบ

ให้ดีขึ้นทุกๆ ด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สวัสดิ์ เพชรขาว (2550 : 36) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลที่วังอำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ของประชาชนในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่วังการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน แต่อาชีพของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ข้อเสนอแนะความถี่ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะด้านที่มีความถี่โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนต้องการมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล ประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล และประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549 : 81 – 83) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลคูรพักตรพิมาน อำเภอคูรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ประชาชนส่วนมากเสนอแนะให้เทศบาลมีการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่ที่รับผิดชอบให้ดีขึ้นทุก ๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และเพื่อการศึกษาในโอกาสต่อไป ที่เป็นสาระสำคัญ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ องค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสินรินทร์ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล จัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา และมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

ในชุมชน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขavnั้นมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชน ได้รับทราบการประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน และประชาชนได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงสร้างพื้นฐาน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชน ได้รับการถ่ายทอดความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งมีการจัดตั้ง โครงการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย และส่งเสริมโครงการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทั้งมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล และมีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.2 ควรวิจัยเชิงลึกเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ในด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- โกมินทร์ กุลเวชกิจ. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล
จตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รป.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2549.
- การปกครอง, กรม. กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ องค์การบริหารส่วนตำบล. กรุงเทพฯ :
กระทรวงมหาดไทย, 2547.
- _____. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยการบริหารราชการท้องถิ่น
(ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2541.
- การม คำพิฑูรย์. การศึกษาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน
จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- ชาติวัฒน์ ชาติกรกุล. รูปแบบการมีส่วนร่วมและโอกาสนำไปปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดการมีส่วน
ร่วมของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดทำรัฐธรรมนูญฉบับใหม่. ภาคนิพนธ์
พบ.ม. กรุงเทพฯ : สถาบันชาติพัฒนาบริการศาสตร์, 2541.
- คุณฐิ อายุวัฒน์ และคณะ. การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวนศาสตร์ชุมชน : ศึกษากรณี
ชุมชนบ้านห้วยม่วง . ขอนแก่น : โครงการวิจัยวนศาสตร์ชุมชน คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2535.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. การบริหารการพัฒนา : ความหมาย เนื้อหา แนวทาง และปัญหา. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- นวลน้อย ศรีรัตน์ และคณะ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบล: รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2546.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. เศรษฐกิจสังคมไทยในสายตานักวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : มูลนิธิ โคมลคิมทอง,
2532.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2537.

- บริหารส่วนตำบลเขวา, องค์การ. เกณฑ์การพิจารณากรอบอัตรากำลังคนขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา, 2553.
- บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น, 2545.
- บุญเทียน จันสุข. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลกมลาไสย อำเภอกมลาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2548.
- บัญญัติ แก้วส่อง. การวางแผนงานสาธารณสุข. ขอนแก่น : ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539.
- ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์, 2539.
- ประภาพีญ์ สุวรรณ. ทักษะการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมอนามัย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2526.
- ประเวศ วะสี. “ยุทธศาสตร์ทางปัญญาของชาติ : การปฏิรูปการเรียนรู้ในสถาบันการศึกษา,” ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง การปฏิรูปการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักงานสภาพัฒนาการวิจัย, 2539.
- ปรัชญา เวสารัชช์. รายงานการวิจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2528.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ. กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2543.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์, 2546.
- “พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก. หน้า 48 – 66. 17 พฤศจิกายน 2542.
- “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 120 ตอนที่ 124 ก. หน้า 16-37. 22 ธันวาคม 2546.
- พิรพล ไตรทศาวิทย์. การปกครองท้องถิ่นไทย (ส 032). กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- ไพรัตน์ เศษรินทร์. ชนบทไทย : การผันแปรในอนาคตหลังการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : พี.เอ.ลีฟวิ่ง, 2547.

- ยูวัฒน์ วุฒิเมธี. หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ : ไทยอนุเคราะห์ไทย, 2526.
- รัชนิดา ไสยรส. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานเทศบาลตำบลชัยวารี อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2550.
- เรณู คุปต์ยี่เยียร. ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2545.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 114 ตอนที่ 55 ก. หน้า 1-99. 11 ตุลาคม 2540.
- “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550,” ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 1-127. 24 สิงหาคม 2550.
- วิทยา บุญยะเวชชีวิน. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษ ปร.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา, 2543. ถ่ายเอกสาร.
- วิรัช นิภาวรรณ. การวิจัยการจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : ฟอว์เพช, 2544.
- วิกิพีเดีย. แผนที่จังหวัดมหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 14 สิงหาคม 2557. จาก <http://th.wikipedia.org>, 2557.
- ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. การปกครองท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ, 2545.
- สวรรค์ ชมภูธร. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลมิตรภาพ อำเภอแกดำ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2552.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. “พฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลง,” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสุขศึกษา หน่วยที่ 1-7. พิมพ์ครั้งที่ 16. นนทบุรี : สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2542.
- สมนึก ภัททิยธานี. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กทม. : ประสานการพิมพ์, 2544.

- สมบูรณ์ กนกหงษ์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในเขต
อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปร.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม, 2544.
- สวัสดี เพชรขาว. การมีส่วนร่วมของประชาชน : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลที่วัง
อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช. รายงานการศึกษาอิสระ ปร.ม. ขอนแก่น :
สถาบันวิจัยและพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2546.
- สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชา การบริหารท้องถิ่น. นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2547.
- สุชา จันท์เอม. จิตวิทยาพัฒนาการ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2542.
- สำนักทะเบียนกรมการปกครอง. ทะเบียนราษฎรตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม : สำนักทะเบียนองค์การบริหารส่วนตำบลเขวา,
2556.
- อดิน รพีพัฒน์. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรม
ไทย. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภณาการพิมพ์, 2527.
- อนุชัย บุรณะประเสริฐกุล. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลบำรุงรักษาทางหลวง
ชนบทของกรมโยธาธิการ : กรณีศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2545.
- อรทัย ก๊กผล. คู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการ
คณะรัฐมนตรี, 2548.
- Cohen, John and Upholf, Norman. T. "participation in Rural Develoment : Seeking Clarity
Through Specificity," **World Develoment**. 8(13) : 219 – 221: January, 1980.
- Yamane, Taro. **Statistic An Introductory Analysis**. 3rd ed. New York : Harper & Row,
1973.



ภาคผนวก ก

แบบสอบถามการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
เขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้แยกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 4 ข้อ

2. คำตอบที่ได้จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น คำตอบที่เป็นจริงจะไม่มีผลกระทบต่อกรปฏิบัติงานหรือผู้ตอบแบบสอบถามประการใด ผู้วิจัยจะถือเป็นความลับขอให้อตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่แท้จริง

3. เมื่อท่านตอบแบบสอบถามแล้ว กรุณาตรวจสอบอีกครั้งว่าการตอบแบบสอบถามครบทุกข้อแล้วหรือยัง แบบสอบถามที่ตอบครบทุกข้อท่านนั้นจะเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์และใช้ได้

ขอขอบคุณอย่างยิ่งที่ท่านให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

(นางสาวอัมพิกา ไชยพะนิจ)

นักศึกษาลัทธิรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน
ที่สุด

1. เพศ

 ชาย หญิง

2. อายุ

 18 – 20 ปี 21 – 25 ปี 26 - 30 ปี 31 – 35 ปี 36 – 40 ปี มากกว่า 40 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

 ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ปวส./ปวท./อนุปริญญา ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

 ว่างาน นักเรียน/นักศึกษา รับจ้างทั่วไป เกษตรกร ประกอบธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัท ลูกจ้างส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสาน อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องทางขวามือที่ท่านเห็นตรงตามความคิดเห็นของท่านเพียงข้อเดียว

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1. ท่านเคยนำเสนอสภาพปัญหาของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล					
2. ท่านได้ร่วมเสนอความต้องการของชุมชนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล					
3. ท่านได้ร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน					
4. ท่านได้ร่วมจัดลำดับความสำคัญของประเด็นปัญหาในการพัฒนา					
5. ท่านได้ร่วมกำหนดแนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ					
6. ท่านให้ความสำคัญกับความร่วมมือในการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
7. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในระหว่าง การปฏิบัติงานตาม โครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
8. ท่านเคยได้ร่วมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					
9. ท่านได้สนับสนุนการดำเนินงานตาม โครงสร้างพื้นฐาน					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
10. ท่านสนับสนุนให้มีการจัดประชุมวางแผนการพัฒนาท้องถิ่น					
11. ท่านเคยเข้าประชุมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น					
12. ท่านได้ร่วมพัฒนาท้องถิ่นเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับท้องถิ่น					
13. ท่านเป็นสมาชิกของกลุ่มสนใจต่าง ๆ เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มอาชีพ กลุ่มกองทุน					
14. ท่านได้ร่วมประชาสัมพันธ์ข่าวสารความก้าวหน้าของท้องถิ่นและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ประชาชนรับทราบ					
15. ท่านได้ให้ความร่วมมือกับองค์การบริหารส่วนตำบลในการสร้างและปลูกจิตสำนึกของประชาชนให้เกิดความรักและหวงแหนท้องถิ่น					
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์					
16. ท่านได้รับความสะดวก สบาย จากการค้าดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา					
17. ท่านเคยเข้ารับบริการจากองค์การบริหารส่วนตำบล เช่น บริการเก็บขยะมูลฝอย อินเทอร์เน็ต ตำบล ลานกีฬา ศูนย์ออกกำลังกาย ฯลฯ					
18. ท่านมีส่วนร่วมในการได้รับความรู้จากการฝึกอบรมตามโครงการต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
19. ท่านได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพขององค์การบริหารส่วนตำบล					
20. ท่านได้รับการสนับสนุนด้านการส่งเสริมกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น					
21. ท่านได้รับประโยชน์จากการส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัย					
22. ท่านได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินจากการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
23. ท่านได้รับความรู้จากการดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล					
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
24. ท่านมีบทบาทในการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการการใช้จ่ายงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบล					
25. ท่านเป็นคณะกรรมการตรวจรับการจ้างร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบล					
26. ท่านได้เคยตรวจสอบความโปร่งใสในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
27. ท่านได้เสนอข้อเรียกร้องเกี่ยวกับความบกพร่องในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล					
28. ท่านได้เคยตรวจสอบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลได้นำโครงการที่เสนอบรรจุในแผนพัฒนาประจำปีโดยนำไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณ					

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงาน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
29. ท่านได้เคยประเมินผลโครงการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล					
30. ท่านได้เคยตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล ความถูกต้องหรือมาตรฐานในการดำเนินงานในแต่ละโครงการขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

คำชี้แจง โปรดให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลเขวาสันอุดม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของท่านในหัวข้อต่อไปนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

.....

.....

.....

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

.....

.....

.....

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

.....
.....
.....

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY



ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

คำถาม ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	+1	+1	+1	3	1
2	+1	+1	+1	3	1
3	+1	+1	+1	3	1
4	+1	+1	+1	3	1
5	+1	+1	+1	3	1
6	+1	+1	+1	3	1
7	+1	+1	+1	3	1
8	+1	+1	+1	3	1
9	+1	+1	+1	3	1
10	+1	+1	+1	3	1
11	+1	+1	+1	3	1
12	+1	+1	+1	3	1
13	+1	+1	+1	3	1
14	+1	+1	+1	3	1
15	+1	+1	+1	3	1
16	+1	+1	+1	3	1
17	+1	+1	+1	3	1
18	+1	+1	+1	3	1
19	+1	+1	+1	3	1
20	+1	+1	+1	3	1
21	+1	+1	+1	3	1
22	+1	+1	+1	3	1
23	+1	+1	+1	3	1
24	+1	+1	+1	3	1
25	+1	+1	+1	3	1

คำถาม ข้อที่	คะแนนของผู้เชี่ยวชาญ			รวมค่า IOC	ค่า IOC เฉลี่ย
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
26	+1	+1	+1	3	1
27	+1	+1	+1	3	1
28	+1	+1	+1	3	1
29	+1	+1	+1	3	1
30	+1	+1	+1	3	1



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	.68 - .84
ข้อ 1	.78
ข้อ 2	.68
ข้อ 3	.73
ข้อ 4	.84
ข้อ 5	.58
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	.27 - .88
ข้อ 6	.88
ข้อ 7	.80
ข้อ 8	.81
ข้อ 9	.72
ข้อ 10	.83
ข้อ 11	.67
ข้อ 12	.74
ข้อ 13	.39
ข้อ 14	.27
ข้อ 15	.40
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	.30 - .78
ข้อ 16	.32
ข้อ 17	.30
ข้อ 18	.38
ข้อ 19	.40
ข้อ 20	.32
ข้อ 21	.40
ข้อ 22	.78
ข้อ 23	.68

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r_{xy})
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	.58 - .88
ข้อ 24	.73
ข้อ 25	.84
ข้อ 26	.58
ข้อ 27	.88
ข้อ 28	.78
ข้อ 29	.81
ข้อ 30	.88

1. N of Cases = 40.00
2. N of Item = 34
3. Alpha = .95
4. ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.95



มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล นางสาวอัมพิกา ไชยพะนิจ
วัน เดือน ปี เกิด วันที่ 20 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2521
ภูมิลำเนา จังหวัดมหาสารคาม
สถานที่ปฏิบัติงาน องค์การบริหารส่วนตำบลเขวา อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม
ตำแหน่ง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ระดับ 5
ที่อยู่ปัจจุบัน 792 ถนนนครสวรรค์ ตำบลตลาด อำเภอเมืองมหาสารคาม
จังหวัดมหาสารคาม 44000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2548 บริหารธุรกิจบัณฑิต (บร.บ.) สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2558 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY